GEORGE PIETRARU

MIU HAIDUCUL

45

GEORGE PIETRARU

MIU HAIDUCUL

MIU HAIDUCUL

MIU HAIDUCUL

MIU HAIDUCUL

MIU HAIDUCU

MIU HAIDUCUL

II

EDITURA TINERETULUI

Coperta de DUMITRU IONESCU

În vremea aceasta, poştalionul stăpînirii gonea spre Rîmnic. Oltul se depărtase cu zăvoaiele sale undeva, în stînga, şi o gură de pădure învăluia acum drumul. Arnăuţii domoliră galopul cailor şi, potrivindu-şi pasul cu ei, bidiviii poştalionului se lăsară în voia coborîşului. Oamenii, ca şi animalele, fură cuprinşi de răcoarea înmiresmată a pădurii, de tăcerea ei plină de şoapte şi freamăt.

Deodată, o împuşcătură, apoi alta răsunară în pacea acelor locuri. Dintr-un stufiş sări în mijlocul şoselei un om mărunt şi, ţintind pe călăreţi cu ochii săi fioroşi şi cu ţevile a două pistoale, răcni de vui pădurea :

— Stai ! Opriţi harabana, blestemaţilor ! Sînteţi înconjuraţi !

Surugiul trase hăţurile fără să ştie ce face. Înlemni acolo pe capră. Pentru a cîta oară în acea zi îl opreau haiducii ? Arnăuţii strînseră şi ei caii, cătînd întrebători spre poştalion. În canatul uşii se ivi chivăra cu penaj alb a unui ofiţer. De sub cozorocul lucitor, doi ochi negri priveau arătarea din drum şi un zîmbet abia zărit se ivi în colţul buzelor sale. Coborî

din harabană și astfel se văzu că ofițerul era un tînăr voinic și înalt, cu pas sprinten.

— Ce este, prietene? se adresă el omului ce-l privea furios, pe deasupra pistoalelor. Cine ești și ce dorești de la noi?

— Cine sînt? răcni omul. Miu-Haiducul, dacă ăi fi auzit de el. Ce voiesc? sîngele și suflarea voastră, dacă faceți o mișcare. Pădurea e plină de oamenii mei și-din fiecare pom...

— Negreșit, negreșit, făcu tînărul ofițer cu înțelegere. Ești haiducul cel mai viteaz, din cîte am auzit, iar noi n-o să ne jucăm cu viața noastră. Poftim, făcu el un gest larg spre ușa deschisă a poștalionului, poftește, te rog, și ia tot ce inima te îndeamnă...

În drum, haiducul rămase cu gura căscată. Nu pricepea vorba militarului: era zeflemea ori vorbă așezată, de om ce ținea la pielea lui. Pufni bănuitor, făcu un semn neînțeles spre copacii din preajmă-i și se apropie de caleașcă... Îndreptă înăuntru o privire grăbită și ochiul pistoalelor. Tresări cînd descoperi fața înspăimîntată a slujbașului.

— Aha, curierul de Turnu... Înseamnă că am socotit bine. Unde este lada cu aurul vămii? strigă spre slujbaș.

— Aici, domnule haiduc, grăi dulceag ofițerul. Se află aici, dacă catadicsiți să priviți înăuntru...

Dar nu apucă s-o mai vadă. Un cleşte de fier îi prinse ambele mîini. Urlînd, scăpă pistoalele în praf. Tot atunci se simți ridicat de la pămînt de o mînă înfiptă în ceafă și ținut așa în aer. Simțea că se su-

focă, ca într-un ştreang, în timp ce auzea hăulind pădurea de hohotele de rîs ale „arnăuţilor".

— Şi zi aşa, voinicule haiduc, vroiai negreşit galbenii adunaţi la vama lui Vodă ? îi răsună în ureche glasul înveselit al tînărului ofiţer. Ia uitaţi-vă, flăcăi, la el : cine se dă drept Miu-haiducul !

Din nou hohoti pădurea şi pînă să prindă de veste, era legat cu mîinile la spate, împins în caleaşcă şi azvîrlit într-un ungher.

— Să adune careva şi armele acelea din tufiş, se mai auzi porunca ofiţerului. Apoi se strecură înăuntru, trăgînd uşa. Bicele trosniră din nou, caii urniră poştalionul şi întreg cortegiul se îndrepta spre Rîmnic. Curînd ieşiră din dumbrava înmiresmată, se zăriră, în vale, casele albe, îngrămădite una într-alta, ale oraşului episcopal.

În dreptul porţilor, caii merseră la trap uşor, după pravilă. Străjerii cercetară bănuitori pe călătorii din poştalion şi recunoscînd pe slujbaşul de vamă salutară scurt, în semn că-i slobodă intrarea în oraş. Copitele potcovite ale cailor loveau acum caldarîmul străzii principale, îndreptîndu-se spre casa pîrcălabului.

Slujbaşul privea speriat spre ofiţerul din faţa sa şi acesta îl privea într-o tăcere plină de înţelesuri grele.

— Ne vom înfăţişa măritului pîrcălab, rosti „ofiţerul" apăsînd cuvintele. Ai să mă laşi pe mine să povestesc despre atacul haiducilor. Înţelesu-m-ai ?

Slujbaşul încuviinţă din cap cu glasul pierdut.

Caleașca încetini mersul și se opri în fața scărilor unei case mari, albe. Un străjer sări și deschise ușa caleștii. Coborî ofițerul, apoi slujbașul, ducînd în brațe lădița cea grea. Descălecară și cei patru arnăuți și aruncară căpestrele cailor de ciubucurile harabanei. La semnul ofițerului, doi scoaseră afară pe cel prins și împreună urcară scara pîrcălăbiei. Un alt arnăut venea în urma lor, în vreme ce ultimul se urcase sus pe capră, îndesîndu-se în surugiul care se vedea că nu-și avea boii acasă.

Poarta casei se deschise de un fecior de oaste și oaspeții pășiră într-o sală mare cu tavanul boltit. Un ofițer fără chivără, cu pompoane strălucitoare de aur pe umăr, se apropie de ei :

— Sînteți trimișii marelui vameș de Turnu Roșu ? întrebă el. Poftiți, poftiți ! Pîrcălabul vă așteaptă, și îi conduse grăbit spre o ușă, o deschise larg, anunțînd :

— Au venit galbenii de vamă, domnule pîrcălab !

Ostașii intrară cu însoțitorii lor. Tînărul ofițer păși în față.

— Porucicul Costache Hurmuzan, din oastea de graniță a Măriei sale, Domnul Țării, strigă tînărul ofițer pocnind călcîiele cizmelor de iuft roșu.

Arnăuții înțepeniră și ei în neclintire.

— Bine ați venit, flăcăi, se auzi un glas subțire.

De pe un divan turcesc se ridica un omuleț. Capul său ca un dovleac se sprijinea direct, fără mijlocirea gîtului dispărut sub grăsime, pe un pîntec rotunjor,

pe care şi-l mîngîia protector şi mîndru. Aţi adus galbenii, nu-i aşa? Măritul Domn îi vrea negreşit. Of! grele vremuri trăim, ofta pîrcălabul protejînd cu amîndouă mîinile pîntecul ce părea ispăşitorul grelelor vremuri.

— Aşa-i, domnule pîrcălab, zise ofiţerul cel tînăr. Bine aţi spus: grele timpuri, în care oamenii fără frica domnului calcă legea veche. Haiducii,...

— Sîît, făcu îngrozit pîrcălabul. Să nu le aud numele. Au apărut nelegiuiţii pe locurile acestea. Mi-au călcat mînăstirile, au jefuit avutul stăpînirii şi al bisericilor, au batjocorit pe cinstitul şi dreptul ispravnic de Rîureni... Auziţi, bunii mei copii: l-au legat pe acest creştin pe capra rădvanei şi au speriat caii. Cînd a ajuns în tîrg, bietul om era albit la păr şi cu minţile pierdute de spaimă. Îl caută acum doftorii, îi descîntă de sperietură babele şi îl slujesc de-a surda popii prin biserici.

Din spate un arnăut oftă a uşurare.

— Sînt mîhnit de ce aud, strigă ofiţerul. Mai cu seamă că şi pe noi au încercat să ne prade ticăloşii. Dar nu le-au mers. Le-am scărmănat noi pielea cu plumbii puştilor noastre. Am şi prins unul dintre tîlhari! Iată-l, l-am adus aici!

— Cum? Ce? Unde? ţipă speriat, cu vocea lui de scopit, pîrcălabul. Şi aurul vămii?

— Aici e, în siguranţă, în lădiţă, îl linişti tînărul. Vă vom spune mai încolo totul, pe îndelete. Mai întîi însă, să mergem în canţelaria visteriei, unde să cîntăriţi pungile şi să ne daţi hîrtie de primire.

— Prea bine, prea bine, zise repede pîrcălabul şi o porni înainte cu pîntecul său boltit în faţă. Deschise o uşă şi intră într-o altă încăpere, mobilată mai simplu.

După el intră ofiţerul cel tînăr, slujbaşul ce nu scosese o vorbă în această vreme şi cei doi arnăuţi de escortă. La urmă dădu să păşească şi fercheşul ofiţer al pîrcălabului. Dar arnăutul ce păzea prinsul ridică mîna şi-l lovi în ceafă. Omul înţepeni şi căzu ca un butuc pe podeaua acoperită de covoare. Apoi, cu un cordon de perdea, arnăutul îl legă ca pe o şuncă de afumat şi-l trase în spatele divanului.

Prinsul holbă ochii, neînţelegînd nimic din ceea ce se petrecea în faţa lui. Cînd ofiţerul cel tînăr vorbise despre el pîrcălabului pălise, socotind că deacum soarta lui e pecetluită. Dar străjerii aceştia făceau lucruri tare ciudate! Arnăutul trase jungherul de la brîu şi se apropie de el. Încremeni şi un horcăit de spaimă îi ieşi din gîtlej.

În acest timp, în canţelaria visteriei, lucrurile se petreceau cam la fel. Pîrcălabul zăcea legat fedeleş, cu gura prinsă într-o năframă. Tînărul în haine de ofiţer domnesc umbla acum la dulapul din fier, pe care-l deschise cu cheile luate de la brîul prizonierului.

— Apropie-te, Chirilă, cu coburii aceia blagosloviţi, zise Miu bucuros. Zornăiau galbenii curaţi şi grei, căzînd în coburii răspopitului.

Cînd aceştia se umplură şi în schimb se goli visteria pîrcălabului, „ofiţerul" făcu semn de plecare însoţitorilor săi. Ieşiră în sala divanului unde-i găsiră stînd la taclale pe arnăut şi prinsul dezlegat.

— Căpitane, glăsui „arnăutul", creştinul ăsta are un necaz: fratele său de cruce şade în temniţa pîrcălabului. De aceea a îndrăznit singur să ne înfrunte. Cu aurul vămii voia să-şi răscumpere fratele.

— Frate de tîlhării, îl privi dintr-o parte Miu. Noi sîntem haiduci, nu hoţi... Lăsaţi-l să plece unde va voi... Şi-acum haidem. N-avem vreme de pierdut.

Se întoarse, răsuci cheia în uşa canţelariei şi o strecură în mindir. Porni înainte şi ieşi în săliţa uşierului.

— Ascultă porunca pîrcălabului, vorbi el aspru băietanului: nimeni nu intră în casă, oricine ar fi. Pîrcălabul rostuieşte birurile către Domn...

— Înţeles! răcni băiatul şi-şi pocni călcîiele. Ofiţerul ieşi afară, urmat de arnăuţi şi între ei slujbaşul eliberat de lădiţa sa. Străjerii dădură salutul şi tînărul deschise uşa caleştii, împingînd uşurel înăuntru pe înspăimîntatul şi statornicul său însoţitor. Arnăuţii încălecară şi surugiul voia tocmai să pocnească din bici cînd pe uşa pîrcălabului îşi făcu apariţia tîlharul. Ţinea mîinile la spate şi cobora scările sub privirile uluite ale străjerilor.

— Ce faceţi cu omul acesta? întrebă pe ofiţer străjerul ce ţinea uşa deschisă.

— Aăăă, îl luăm cu noi, zise ofiţerul. Îl ducem la temniţa oraşului... şi-i făcu un semn cumplit din ochi tîlharului să intre în caleaşcă.

— Spre temniţă, strigă străjerul vizitiului şi trînti uşa harabanei.

Trecură ca o furtună pe lîngă episcopia de Rîmnic și un preacucernic monah, ațipit în poartă, sări în sus și-și făcu grăbit semnul crucii.

Aproape de poarta Rîurenilor, se ivi, dintre zidurile vechi de piatră, clădirea mohorîtă a temniței. Caleașca, escortată de cei patru „arnăuți", opri în fața intrării. Străjerii din poartă ridicară armele a onor pentru ofițerul galonat ce se zărea în fereastra deschisă a poștalionului.

— Aduceți-l aici pe tîlhar, strigă acesta spre arnăuți. Pîrcălabul și ispravnicul așteaptă să-l vadă ridicat în funii!

Trei arnăuți descălecară și cu armele cumpănite în mîini intrară pe poarta temniței, deschisă de străjeri. Trecură cîteva clipe grele. Tînărul ofițer bătea darabana cu degetele pe canatul ferestrei. Firișoare de sudoare se scurgeau pe sub chivăra „arnăutului" ce rămăsese afară, lîngă caleașcă. Ținea degetul pe trăgaciul armei, nepierzînd din vedere nici o clipă pe surugiul de pe capră. În sfîrșit, se auziră pași grei dincolo de ziduri. Poarta se deschise și ieși întîi Chirilă, apoi doi străini legați cot la cot și duși din spate de puștile celor doi frați. La urmă, un sergent, cu un aer de mulțumire pe fața lată, încheia grupul. Temnicerul salută pe ofițerul din caleașcă, dar acesta nu-l văzu, căci privirile sale îl întrebau tăcute pe Chirilă, care făcu un semn de liniștire.

— Ăștia sînt? întrebă aspru ofițerul.

— Ăștia, să trăiți, răspunse sergentul.

— Pîrcălabul îi vrea acum, mai rosti ofițerul pe un ton ce nu încuviința împotrivire. Urcați-i numaidecît în caleașcă, se adresă el arnăuților. Aceștia se grăbiră să-i îndemne cu puștile pe cei doi prinși. Încăpură cu greu în harabană și ușa se închise.

— Porniți, porunci dinăuntru ofițerul.

Dar surugiul rămase surd, privind țintă spre sergent, într-un fel ciudat, cu spaimă și implorare mută.

Străjerii cătară și ei cu uimire spre vizitiu, iar șeful pazei își încruntă sprîncenele. O presimțire îi spunea că ceva nu este în regulă la acești arnăuți. Vru să-și ia seama, dar atunci unul dintre călăreți dădu pinteni calului și trase sabia și lovi cu latul, din mers, crupa calului din față, răcnind a îndemn. Poștalionul porni în uruitul roților, în ropotul cailor, în strigătele arnăuților. Dar peste toate zgomotele acestea, sergentul prinse în auz bătaia repezită a clopotului de la pîrcălăbie, vestind a primejdie.

— Stați ! răcni el către călăreții ce se topeau în norul de colb. Opriți ! Ce stați, nemernicilor, strigă el spre străjeri. Trageți în ei, trageți !

Dar pînă să încarce sînețele, convoiul dispăruse la cotitura străzii ce da spre poarta de miazăzi.

„De i-ar opri portarii !" se mîngîie sergentul înspăimîntat de gîndul pedepsei ce-l aștepta.

Se porni să alerge înainte, cu străjerii după el, lăsînd temnița vraiște.

Poștalionul, zburînd acum peste pietrele drumului, clopotul de alarmă ce bătea necurmat, îi biciuia parcă

deopotrivă pe oameni şi cai. În frunte, galopa Culai cu chipul întunecat, cu trupul aplecat pe gîtul calului. El văzu primul pe portar grăbindu-se să coboare bradul de pripon ce sta în cumpănă deasupra drumului. Smulse arma din oblînc şi cercînd să-şi oprească zbuciumul călăritului, ochi scurt şi trase. Portarul zvîcni de arsură şi se lăsă într-o parte, scăpînd frînghia. Cumpăna porţii se ridică iar slobodă spre cer, lăsînd drum poştalionului şi călăreţilor ce trecură ca o vijelie pe sub ea.

Departe de oraş, la vreo două verste, Culai prinse căpestrele cailor, oprindu-i. Din caleaşcă sări Miu şi după el cei trei tîlhari.

— Dezlegaţi caii. Repede, porunci scurt către cei eliberaţi. Iar tu, Chirilă, prinde de creanga aceea o frînghie. Vreau să legăm de ea un surugiu ce a încercat să ne piardă.

Omul îngălbeni şi rostogolindu-se de pe capră se tîrî în colb la picioarele haiducului.

— Iartă-mă, stăpîne, iartă un om pe care o casă de copii şi nevoile l-au făcut mişel! Pentru că v-am dus cu harabana, pîrcălabul are să mă omoare!

— Pe mine mă vor judeca ca pe un trădător şi mă vor osîndi la chinuri, vorbi cu glas trist slujbaşul. *Dacă eşti haiduc şi cauţi legea dreptăţii, atunci ştii că pentru tăcerea mea voi plăti cu moartea. Încai ucideţi-mă* voi să scap de chinuri.

Miu îi ascultă, privindu-i cu dispreţul pe care cei tari şi cutezători îl au pentru cei laşi şi nevolnici. Şi

tot fără a vorbi, se duse la Chirilă, băgă pumnul într-unul din coburi și îl scoase plin cu aur.

— Iată: nu plata tăcerii, ci prețul răscumpărării voastre, le zise, punîndu-le în mîini galbenii. Luați-vă nevestele și copiii, treceți Oltul și pierdeți-vă urma în alte orașe. Cu banii aceștia vă rostuiți gospodării mai bune.

— Să trăiți, mărite, se repezi surugiul să-i sărute mîna, dar Miu și-o trase cu silă și se întoarse spre ai săi.

Într-această vreme, eliberații deshămaseră caii și-i încălecaseră. Miu îi cercetă pe sub sprîncene și le făcu semn cu capul.

— Sînteți liberi de-acum. Plecați și mulțumiți lui Miu-Haiducul că nu vă legănați în ștreang.

Tîlharii rămaseră cu ochii holbați spre haiduc. Alta le fusese nădejdea.

— Nu ne primești, căpitane? îndrăzni din nou tîlharul dintîi.

— Ceata mea nu-i cîrdășie de tîlhari de drumul mare și ucigași la ceas de noapte. Noi sîntem brațul cel tare al necăjiților, ce lovește în ciocoi, în tirani și jefuitori de țară.

— Ne legăm și noi cu jurămînt de moarte și viață că nu vom ieși din legea haiducească, că-ți vom asculta poruncile de ne vei trimete și în foc. Ziceți, măi și voi, se întoarse tîlharul, cerînd întărire și de la cei eliberați.

— Jurăm să-ţi fim credincioşi. Primeşte-ne în ceata ta, glăsuiră aceştia.

Miu îi pătrunse cu privirea pe fiecare, vrînd parcă să le citească în inimă. Se întoarse şi spre ai săi.

— Să-i primim, căpitane, zise Chirilă. De braţe tari şi inimi drepte avem nevoie. Iar cine a văzut o dată moartea ştie să preţuiască şi libertatea...

Culai-pandurul dădu şi el din cap, semn că găseşte înţelepte vorbele răspopitului.

Miu nu răspunse nimic, se aruncă pe un cal deshămat şi, făcînd un semn, porni înainte.

Rămaşi în drum, lîngă poştalionul cu oiştea proptită în colb, cei doi simbriaşi ai pîrcălabului mai priveau încă, nevenindu-le să-şi creadă ochilor, galbenii strălucitori din palme.

Ceata de haiduci porni zburînd după Miu. Prinseră o bucată de drum pînă la un pîlc de pomi, prin umbra cărora se lăsară spre măgura Oltului, părăsind şoseaua. Intrară în unda repede şi cu grijă, ocolind ochiurile viclene ale Oltului, trecură apa. Ajunşi dincolo, haiducii porniră din nou în susul rîului, strecurîndu-se printre vîlcelele de sălcii şi arini. De peste Olt se iţeau printre crengile pomilor casele albe ale Rîmnicului...

Se întunecase. Drumeţii plecaseră de mult de la han, spre a nu-i prinde noaptea pe drum. Samoilă rîn-

duia prin crîşmă, aşezînd scaunele, ştergînd mesele, adunînd cănile şi talgerele ce serviseră călătorilor. Sus, în camera ei, Opriţa sta pe întuneric, privind îngîndurată o stea mare ce părea că-i intră cu razele ei prin fereastră. Un suspin făcu să-i tresalte pieptul. Răzbăteau de jos, pînă la ea, zgomotele obişnuite care însoţeau în fiecare seară închiderea hanului. Nici o veste şi îl aşteptase toată ziua să apară în pragul hanului : înalt, legănîndu-şi umerii largi, cu zîmbetul acela nepăsător în colţul buzelor.

Auzi de-afară un scîncet de osie neunsă. Podariul, moş Pavel, făcea ultima cursă. De bună seamă, se va abate şi pe la han pentru duşca de răchie, înainte de a pleca la culcare. Se adînci din nou în gîndurile ei triste, ce-i smulgeau suspine. Deodată, uşa hanului se deschise, împinsă cu putere şi glasuri de bărbaţi răsunară în crîşmă.

— Samoilă, gazdă de haiduci, scoate ulcelele cu vin rece şi aspru !... Şi adu-ne ceva de-ale gurii, că sîntem flămînzi şi însetaţi...

Opriţa simţi că-i saltă inima din piept cînd auzi glasul acela. Sări la uşă, izbindu-se în întunerec de scrinul vechi şi năvăli ca o nălucă pe scări în jos. Cuprinse într-o privire sala crîşmei, plină de bărbaţi în straie de arnăuţi. În faţă, stînd cu spatele, un ofiţer. De uimire, scăpă un strigăt uşor şi ofiţerul se întoarse. De sub chivăra înaltă, jucau doi ochi negri, în adîncul cărora părea că arde mocnit un foc de demult.

— Miule, şopti fata cu obrajii arzînd ca para. Ce bine că te-ai întors ! Apoi, ascunzîndu-şi emoţia, iz-

bucni într-un rîs nestăpînit. Straşnic... ofiţer de arnăuţi...

Miu privea şi i se bucurau ochii de frumuseţea de fragă a fetei. Veselia îi adusese în ochi bobiţe de lacrimi, ca roua adunată de zori în cupa florilor.

— Fată frumoasă, fată de Olt, murmură tînărul cu zîmbetul său deschis. Ne-ai ţinut noroc! Şi iată şi mulţumirea mea...

Se duse spre Chirilă, iar acesta, cunoscîndu-şi de-acum căpitanul, desfăcuse chinga coburilor ce-i ţinea la şold. Flăcăul veni spre fată, îi prinse mîna şi-i desfăcu în palmă pumnul plin cu galbeni strălucitori.

— Nu, îi strînse el mîna, simţind împotrivirea fetei. Nu te mînia, este un dar de la mine. Sînt galbeni, să-ţi faci salbă, să te măriţi cu cine ţi-e drag... Şi-şi adînci privirile în ochii fetei ce se zbăteau ca aripile de gîză. Simţi acolo o primejdie care clătina tăria şi amarnica voinţă de pedepsire, patima ce-i umplea inima. Orice alt gînd, orice altă simţire îl abătea de la datoria bărbătească căreia i se închinase cu toate puterile şi hotărîrile sale. Departe de inima lui fiorii ce i se strecurau cu moliciuni de catifea. Se smulse, rupînd firele ce se ţeseau în jurul lui şi se întoarse repede între ai săi. Acolo se simţea tare, cu inima şi voinţa neclintite.

— Vino o dată cu vinul, jupîne, că ne ard gîturile de sete, strigă el înveselit.

O lună și poate mai mult a trecut de la cele întîmplate. În vremea aceasta numele lui Miu străbătu în sus și în jos drumurile Oltului, faima lui se lăți în satele dintre mînăstirile Vîlcii și Gilortului, pînă spre ținutul Gorjului și Padeșului. Pîrcălabul de Rîmnic trăia doar într-o spaimă ; nu era zi lăsată de sus ca ștafetele să nu-i aducă vești despre Miu și haiducii lui.

Crainicii trimeși să vestească strîngerea văcăritului se întoarseră bătuți și alungați de către niște voinici călări... Cinci mii de capete de oi țurcane și două mii de vite ce au fost pornite spre Sibiu, la tîrgul de vamă, au intrat parcă în pămînt cînd au trecut dincolo de Cornetu... Vătășelul din Jiblea a fost silit să dea înapoi cu mîna lui birul nou cerut de pîrcălăbie. Un arendaș ce siluise o fată de român a fost prins de haiduci și scopit în mijlocul satului. În tot județul umblau oameni călări și neștiuți, care întorceau șerbilor și moșnenilor vitele, bucatele și banii luați de zapcii, de vătășei și pîrgari pentru bir. Toate acestea purtau un singur nume : Miu. Pîrcălabul măsura în lung și în lat camerele pîrcălăbiei, văitîndu-se și frîngîndu-și mîinile. Trimesese poteri în lungul drumului, spre Turnu : momise cu galbeni și făgăduieli de slujbe mai înalte pe pîrgarii, pe jitarii de sate, pe hangii de drum... Zadarnic ! Chemase ajutoare din Pitești, ba chiar făcuse plîngere la Măria sa Domnul, să-i dea arnăuți pentru stîrpirea nelegiuiților, dar după ce aceștia se împuținară, într-o învălmășeală de noapte lîngă Cozia, Vodă îi chemase pe lîngă scaunul său.

În schimb trimese pîrcălabului o solie aspră cu îndemn de a curăți grabnic județul, sau de nu...

Pîrcălabul știa ce înseamnă acest „de nu..." mazilirea din slujbă, umilirea, sechestrarea averii lui personale, pentru împlinirea golurilor în visteria județului...

— Pot să vă vorbesc, domnule Pîrcălab ?

În picioare, în poziție gravă, militărească, aghiotantul său promitea, din ochi, vești deosebite.

— Da, domnule ! Spune ce s-a mai întîmplat ?

— Nimic astăzi, excelență ! Doar că eu m-am hotărît să-l prind pe Miu. Am și o socoteală a mea cu el. De aceea, îngăduiți...

— Dar cine te-a oprit pînă acum, căpitane ? izbucni furios pîrcălabul. Oare ce slujbă credeai că împlinești pe lîngă mine ?

— Am un plan, mărite. Un gînd îndrăzneț mi-a încolțit în minte. Numai așa îl putem prinde pe Miu-Haiducul. Însă fără înțelegerea și încuviințarea domniei-voastre...

— Spune, căpitane, nu mă fierbe fără apă.

Căpitanul duse degetul la buze : se întoarse în vîrful picioarelor la ușă și o deschise brusc. Nimeni. Veni apoi spre pîrcălab și plecîndu-se la ureche îi vorbi, în șoaptă, o vreme. Pe chipul pîrcălabului se zugrăvi, la început, uimirea, apoi bucuria și la sfîrșit apucă mîna ofițerului, strîngînd-o.

— Dacă izbîndești, te fac om mare : căpitan de arnăuți domnești te fac, la curtea lui Vodă !

Și începu să țopăie vesel prin odaia aceea turcească, săltînd la fiecare pas pîntecul său rotunjor. Ofițerul îl privea de sus, cu un zîmbet de dispreț sub mustăcioara lui subțire, în timp ce-și ștergea cu batista albă sudoarea ce i-o lăsase pe palmă atingerea mîinii pîrcălabului...

La hanul Muiereasca, haiducii stau în fața stacanelor cu vin, iar țiganul cu cobza îi înveselește cu un cîntec vechi de oaste... Culai părea dus din această lume spre întîmplări și fapte de demult trăite, în oști și lupte purtate departe, pe meleaguri străine...

— Iuuuh ! — chiui cu foc Chirilă, trîntind pe masă stacana goală. Strașnică ne-a fost tinerețea, nea Culai... Frumoasă e viața de pandur : cumplită că simți cum îți dă tîrcoale moartea, ca o ibovnică să te sărute...

Miu sta întins pe o laviță și-l asculta. Lîngă tejghea, rezimată de zid, Oprița îl privea neobosit, cu ochii plini de o adorație dureroasă. De aproape două luni, de cînd l-a întîlnit prima dată și l-a îndrăgit, se străduia să-l facă să înțeleagă asta. Dar Miu nu pricepea, ori nu vrea să priceapă zbuciumul fetei, îmbujorarea ei, cînd îl vede, zîmbetul cu care îi iese înainte, suspinele și privirile calde cu care-l învăluie cînd stă, ca acum, atît de aproape și totuși tăcut și absent...

Dacă o alta i-ar fi străpuns inima, dacă în alți ochi ar ști el să citească tremurul iubirii, Oprița ar lupta pentru dragostea ei, ar fi în stare să... Dar știe că

inima lui este curată și rece ca diamantul și flacăra ei nu-l poate topi...

— Îți amintești de porucicul nostru de la Obilești ? strigă Chirilă. Cum mai lupta de aprig, ca un diavol ! Dar pe Ursan îl mai știi cînd era să-l prindă viu pe Ali-pașa, din mijlocul ienicerilor săi ?

Miu sări în picioare. Ochii îi ardeau văpăi.

— De căpitanul Ursan vorbești ? se năpusti el spre Chirilă, scuturîndu-l de piept. Ce știi despre el, spune !

— Că a fost un pandur viteaz și voinic cum puțini erau. Dar ce e, căpitane ?

Miu se întoarse și rămase tăcut și singur în mijlocul odăii. Cobza își frînse cîntecul și tăcu.

— Chirilă, gătește caii și cele de trebuință pentru drum lung. Mîine în zori plecăm la București.

Haiducul rămase prostit, de parcă ceva îi căzu în cap. Dar Culai înțelese mai multe, căci se apropie de flăcău și-i puse mîna pe umăr.

— Am simțit eu de mult că ești feciorul lui. Așteptam ca într-o zi să aud că pleci să-l cauți pe ucigaș. Eu voi să merg, să te apăr...

— Rămîi, Culai, frate, vorbi Miu fără să întoarcă privirea ce înota în lacrimi. E nevoie de brațul și gîndul tău înțelept, ca să conduci ceata. Dreptatea trebuie să rămînă mai departe pe locurile acestea. Și fii prevăzător ca lupul, viteaz ca rîsul, viclean ca vulpea...

Porni spre odaia lui din spatele crîșmei. Trecu pe lîngă tejghea și abia atunci păru că o vede pe Oprița. Fata avea o privire rugătoare și speriată.

— Nu pleca! șopti ea. Te vor prinde și-atunci să știi, eu voi muri... Miu o privi, zîmbi trist și atinse cu palma părul ei negru ce-i cădea greu pe umeri.

— Nu-ți fie teamă, Opriță. Mă întorc eu, curînd Cu bine, fată frumoasă...

În noaptea aceea, luceafărul din fereastra fetei nu mai apăru.

Pentru călătorul care poposea în București în vara anului 1825, orașul de pe Dîmbovița îi apărea ca o îngrămădire de case mărunte din lemn, risipindu-se printre smîrcurile Cișmegiului și ale Filaretului. El se-ntindea de-a lungul gîrlei noroioase, urcînd dealurile Văcăreștilor și Cotrocenilor, păzit din depărtare de pădurile înfricoșate ale Vlăsiei. Pe ulițele din mijloc se înălțau palatele boierești, cu elegante porticuri și ferestre bătute în împletitură de fier, contrastînd cu dughenele ticăloase, fetide și leproase ale marchitanilor și sudiților ce se țineau umile deoparte. La vremea aceea, în al treilea an al domniei sale, Grigore Dimitrie Vodă Ghica nu dovedise încă să lumineze orașul. Seara nu puteai ieși fără fanare, iar pe ulițele înguste din mahalalele boiangiilor, tăbăcarilor și ale parlagiilor nu era chip să treci fără însoțirea arnăuților. Ulițele erau încă podite cu bulumaci de lemn așezați de-a curmezișul, unul lîngă altul, sprijiniți cu groși voinici pe margini. La mai toate colțurile de poduri pe lîngă mînăstiri și poște, se aflau hanuri care adunau mulțimea călătorilor, negustorilor, ori a slujbașilor de țară, veniți cu jalbe la Divan.

În ultima zi a lui Cuptor, în anul de grație 1825, doi călăreți intrau pe la bariera dinspre Tîrgoviște. Unul dintre ei, un tînăr voinic și chipeș, cu vestminte alese, părea un boiernaș de țară, venit să vadă orașul de scaun ; celălalt, un om în puterea vîrstei, în haine de rîndaș, se arăta a fi sluga primului. Străbătură la pas străzile mahalalei de cavafi, testelmegii, cojocari și bărbieri. În văzduh plutea duhoare dulce de povarnă, în care fierbea boștină de zarzăre.

Călătorul cel tînăr privea cu nesaț tabloul acela viu și mereu mișcător al orașului, lăsînd calul să se descurce singur printre hîrtoapele podului. Însoțitorul lui întîmpina totul cu o liniște de om care văzuse multe, cătînd mai cu atenție la drum, la cerșetori și haimanalele ce le ațineau drumul, la arnăuții agiei, ce-i cercetau bănuitori pe sub chivăre. Trecură prin fața bisericii de la Sfinții Voevozi și se abătură apoi pe Podul Mogoșoaiei. Înfățișarea orașului se schimbă : apărură palatele albe ale boierilor din Divan, grădinile, iar pe uliță treceau rădvane și cupele poleite, trase de cai cu găetane strălucitoare și cu arnăuți la spatele coșului.

Tînărul își struni calul și se alipi de tovarășul său.

— Cunoști locul, Chirilă ? N-aș vrea să întrebăm pe arnăuții ăștia iscoditori.

— Nici o teamă ! Știu eu unde mergem. Cît despre jivinele astea, nu le căta în ochi. Privește peste ei ca și cum nici n-ar fi... Uite, ăsta-i Palatul Domnesc, în care stă Vodă, iar dincolo, biserica Crețulescu, zise fostul pandur, închinîndu-se.

Ajunseră aproape de palatul Şuţului. Ocoliră o clădire întunecată şi rece — vornicia Temniţelor — şi se lăsară în jos spre apa Dîmboviţei. Prin faţa lor urcau sacagii cu budanele şiroind în urmă-le, umplînd străzile de larmă : „Aparul, aparul !..."

Intrară deodată într-o curte mare, mărginită din trei părţi de pridvoarele sprijinite pe pălimari de lemn, a unui corp de casă cu două caturi. În stînga o scară de lemn ducea spre un foişor din care un om cu ochii mici şi vicleni cerceta mulţimea adunată în curtea hanului.

— Am ajuns ? întrebă Miu.

— Da. Ăsta-i Hanul lui Manuc.

Se strecurară printre poştalioanele şi chervanele străinilor, printre butcile boierilor de ţară şi rădvanele neguţătorilor oprite în curte. Legară caii la opritori şi urcară scara. Omul cu faţa măslinie şi ochii şireţi le veni înainte.

— Bun venit în capitală ! Ce doreşte tînărul boier ? îşi unse el faţa cu un zîmbet numai miere.

— O comeră bună, prînz de voinici şi vin de mînăstiri, porunci scurt Chirilă.

Omul cu faţa măslinie se înclină şi bătu din palme. Un fecior veni să-i conducă pe oaspeţi într-o odaie răcoroasă de la catul întîi. Cînd dădu să iasă, Miu îl opri pe fecior.

— Ştii pe aproape un croitor din cei meşteri şi scumpi ? Dă o fugă pînă la el să vină aici, cu stofele

și mătăsurile lui cele mai fine. Pleacă. Și pînă atunci trimete sus pe bărbierul de la han.

...Croitorul, un grec mărunt, adus de spate, că părea ghebos, se învîrtea ca o sfîrlează în jurul lui Miu, însemnînd măsurile și nu înceta să se mire.

— Vreau să-mi faci, jupîne, haine scumpe și frumoase ca ale boierilor de oraș, îi zise Miu. Doresc să merg la cineva de aici și voi să fiu... înțelegi...

— După ighemonicon, firește, boierule, făcu grecul.

— Poate că-l cunoști dumneatale, și mă îndrumi spre el : nu știi unde-i casa căpitanului Sava ?

Grecul încremeni, holbă ochii și-și făcu grăbit cruce.

— Bimbașa Sava ? De bună seamă că pe feciorul lui îl cauți. Păi casa lor este peste gîrlă, pe podul Beilicului : un palat cu stîlpi mari albi la intrare, cu gard de fier bătut și grădină de flori în față. Îl știu, că-l am de mușteriu. Chiar îi lucrez acum niște straie pentru serbarea din grădina Beizadelei.

— Cînd e serbarea ? abia șopti Miu, cu chipul palid.

— Păi duminecă, e știut !

— Pînă duminecă să-mi fie gata hainele !

— Nu se poate, boierule, se ului meșterul. În trei zile ?

— Îți dau peste tocmeală zece galbeni. Și încă zece dacă straiele mele ies mai frumoase ca ale mușteriului dumitale...

...Peste trei zile, în mulțimea veselă ce urca pe jos, ori în rădvane dealul de la Cișmeaua Beizadelei — lo-

cul de petrecere al boierilor bucureşteni — se afla şi un tînăr boier, într-un costum nou de mătase şi caşmir strălucitor, cu horbote de dantele. Picioarele sale, în cizme subţiri de piele, strîngeau nervoase coapsele unui armăsar de rasă. Ochii tînărului răscoleau mulţimea, în căutarea cuiva. Îl recunoscu, mai degrabă îl bănui, după hainele de mătase violetă, cu fireturi de aur, ce-i cuprindea trupul zvelt. Şedea într-o cupea deschisă, căta cu un zîmbet mîndru peste mulţimea de gură cască, ce se adunase printre trăsuri. Alături de el, o tînără fată, cu chipul delicat şi palid ca o păpuşă de porţelan, rătăcea împrejur o privire distrată. Serbarea pelicarilor nu începuse încă şi Miu avu răgazul să se apropie de caleaşca tinerilor. Cînd privirile îi căzură pe armurile bătute pe uşa cupelei, un val de furie îi năvăli în piept. Recunoscu însemnele Bimbaşei. Ridică ochii şi întîlni privirea de păpuşă. Se cufundă în adîncimea ei albăstrie, pînă simţi cum fata roşeşte şi genele i se zbat ca aripile unei păsări speriate. Înclină atunci capul a salut. Fata răspunse fîstîcită şi întoarse obrazul învăpăiat. Miu se răsuci în şa şi făcu un semn abia zărit lui Chirilă, ce se ţinea la doi paşi în urmă. Acesta îşi făcu loc fără grabă ; se apropie de caii cupelei şi aşa, într-o doară, prinse să-i mîngîie pe bot şi pe nări. Animalele simţiră omul ce le cunoaşte năravurile şi din căuşul palmei îi luară o bucată de candel dulce. Chirilă se trase apoi deoparte şi se pierdu în mulţime.

Deodată se auzi un sforăit puternic, nechezături cumplite şi animalele se ridicară în două picioare.

Gloata din preajmă țipă și se risipi. Animalele păreau ca apucate de turbare : ochii le ieșiseră din orbite și spume vineții scăldau zăbalele. Ridicat în picioare, tînărul încercă să-i stăpînească, dar animalele zvîcniră odată și se întinseră la un galop nebun, la vale, pe ulița ce cobora dealul Cotrocenilor. Pierzîndu-și cumpătul, din smuceala hățurilor trase, tînărul fu aruncat pe crucea caleștii ; într-o clipă se prinse de oiștea ce sălta în galopul nebun al cailor și se încleștă de ea. Fata încremeni între perne. Ochii ei urmăreau sticloși spinările cailor, săltînd nebuni în galop. Spaima îi oprea și țipătul. Pe lîngă ea treceau în goană tulpinele copacilor și auzea strigătele oamenilor. Dar lîngă ușa cupelei apăru un călăreț ; la început nu-l recunoscu cum sta aplecat peste grumazul calului, biciuindu-l fără milă. Întinse mîinile spre el, într-o implorare mută, dar călărețul nici nu-i aruncă o privire, ci galopa înainte. Trecu de caleașcă și se apropie de caii cuprinși de turbare. Atunci fata îi recunoscu, într-o clipită, straiele de mătase strălucitoare și panașul pălăriei sale ce flutura în vînt. Dar mai văzu cu groază, în față, apropiindu-se groapa adîncă și noroioasă a gîrlei. Armăsarii goneau orbi spre vad. Abia aproape de gîrlă, drumul o cîrmea drept, dar cînd vor ajunge acolo, caleașca va sări, desigur, în vad, sfărîmîndu-se cu ei deopotrivă. Groaza morții țipă în ea și închise ochii. Cînd îi deschise, tînărul se afla de-acum călare pe calul din stînga al loitrei și strîngea căpestrele de să rupă grumazii bidiviilor. Aceștia nechezară scurt, zăbalele scrîșniră și șleaurile slăbite se încurcară. Pe

dîmbul gîrlei, caii se proptiră în pămînt şi opriră caleaşca la un pas de groapă. Călăreţul sări de pe cal, şi ajută pe tînărul căzut pe cruce să se ridice. Cînd îi zări mîinile însîngerate, vestmintele ferfeniţă şi cizmele sfîşiate de pietrele drumului, fata din caleaşcă ţipă şi leşină. Miu lăsă pe tînăr lîngă gîrlă, umplu pălăria cu apă şi aplecîndu-se deasupra fetei îi stropi obrajii palizi. Încet, încet, o umbră de roşeaţă apăru sub pielea străvezie a feţei ; pieptul i se ridică şi un suspin ieşi printre buzele vineţii. Deschise ochii şi văzu deasupra sa chipul acela plăcut al tînărului ce o salutase. Repede îi veniră în minte toate întîmplările şi şopti fără suflet :

— Cristu... fratele meu...

— E bine, duducuţă, îi vorbi cald şi prietenos Miu. A scăpat şi acum îşi adună puterile.

Fata suspină a uşurare. Rămase parcă fermecată de ochii negri şi răscolitori ai flăcăului. Acesta o privea cu uimire, parcă necrezîndu-şi ochilor : oare femeie e fiinţa ce-o ţinea în braţe ori o plăsmuire străvezie de Fecioară, de pe ferestre de mînăstiri ? Întinse mîna şi mîngîie obrazul ca piersica necoaptă al fetei, apoi încheiturile subţiri ale braţelor. Simţi în palme tremurul mîinilor ei.

Zumzetul prostimii ce se adunase în jurul caleştii oprite, în dîmbul gîrlei, îl deşteptă din visul său. O mînă uşoară se lăsă pe umărul său.

— Nu ştiu cine eşti, boier de rang, ori de ţară, dar eşti curajos, ai inima largă şi braţul voinic, zise Cristu.

Era încă palid, dar se străduia să se stăpînească.

— Îți mulțumesc! Dă-mi voie să-ți zic frate!

— Nu merit atîta cinste, se scutură cu un fior Miu. Oricine poate face la fel. Mie Mihnea îmi spune și-s de viță veche, din boieri de țară.

— Mie Cristu îmi e numele. Iar surioara mea, Aretia se cheamă.

Flăcăul se înclină cu un zîmbet curtenitor și adause:

— Socot c-ar trebui să mergem de aici. Uite, s-a adunat prostimea.

— Să mergem, zise cu inima mai prinsă tînărul.

Miu se duse la cai, îi liniști, trăgîndu-i de urechile asudate și bătîndu-le grumajii. Apoi întoarse caleașca pe drumul ce ducea spre oraș. Porniră în trap potolit. Cristu ținea hățurile, cu chipul împietrit. Miu călărea pe lîngă trăsură, nedezlipindu-și privirile de chipul fetei. Un surîs timid înflorise pe buzele ei și nu-l desprinse de acolo tot timpul cît dură drumul...

Astfel intră Miu în casa căminarului Sava, a acelui temut Bimbașa din vremea Zaverei. Dar haiducul nu-l zări pe cel pentru care venise în bîrlogul lupilor, deși-l căuta cu priviri încordate. A doua zi se văzu, după o înțelegere tainică cu Aretia, și porniră amîndoi călări în pasul legănat al cailor spre pădурicea de la Sf. Elefterie. Poposiră într-un crîng cu flori și lăsînd caii să pască slobozi se așezară la umbra pomilor, sub țesătura de viersuri a păsărilor.

— Povestește-mi despre tine. Ce te-a adus în tîrgul de scaun: gustul petrecerilor, ambițul unei slujbe la Vodă sau gîndul măririlor?

Aretia îl privea acum altfel : mai cu îndrăzneală, cu un zîmbet ştrengăresc pe chipul acela de păpuşă.

— Nici una, nici altele de acestea, zise voinicul. Am aici o datorie de plătit, pe care tata mi-a lăsat-o cu limbă de moarte.

— Oh, galbeni, aur...

— Nu în aur, duducuţă, e datoria mea, ci în oţel, zise flăcăul şi Aretia se înfioră privindu-i faţa în clipa aceea. Se împlinesc acum patru ani şi e sorocul...

— Patru ani ! tresări fata. Tot patru ani au trecut şi de la ticăloşia aceea. Oh, de ce nu pot să plătesc şi eu cu oţel datoriile de sînge.

— Cui ? întrebă înfricoşat flăcăul.

— Păgînilor, Beiului de Silistra, care mi-a ucis tatăl după ce l-a servit cu credinţă.

— Blestem, urlă tînărul şi mîna sa se încleştă în neştire pe prăseaua de os a jungherului.

— Da, prietene, şopti cu vocea înecată de emoţie tînăra fată. Un blestem a căzut pe viteazul meu tată şi pe arnăuţii săi. După ce au curăţat ţara de răzvrătiţi, Chehaia l-a chemat la palatul Beiului pentru răsplata sultanului. Şi moartea i-a fost răsplata. Pe toţi i-au căsăpit turcii în ziua aceea sîngeroasă...

— Doamne, şopti închizînd ochii, tu ştii să plăteşti fiecăruia după fapta sa...

— Il va ajunge mîna domnului pe acel păgîn, adause fata cu ochii scăldaţi în lacrimi. Îţi mulţămesc că eşti atît de aproape de durerea mea...

îi prinse mîna și i-o strînse. Tresări însă cînd degetele sale simțiră oțelul rece al jungherului. Dar flăcăul oftă adînc și-și ascunse amarul gîndului ; zîmbi trist spre fată. Aretia se lăsă furată de vraja amețitoare și forța ce o răspîndea Mihnea. Flăcăul îi cuprinse talia mlădie și se așezară între florile de cîmp ce-și împleteau miresmele delicate în aerul răcoros al pădurii.

Întors la han, Miu se închise în odaia sa și nu mai ieși. Văzîndu-l întunecat, Chirilă nu l-a mai iscodit. Toată noaptea, haiducul s-a frămîntat în așternut. Întrebările îl năpădeau, cerîndu-i răspuns. Trădătorul a fost la rîndul său trădat și omorît de stăpînii lui, păgînii. Ucigașul tatălui său și-a primit răsplata. Dar Miu era dezlegat de jurămînt, de vreme ce pe lume mai trăiesc ființe din sămînța renegatului ? Ce vină poartă însă fecioara cu chipul de înger pentru fapta tatălui său ? E sîngele șarpelui și trebuie să moară !... Cum să ucizi o femeie ? Nu, nu pot !... O iubești ? O, nu ! se apără Miu. Nu, nu știu !

Se trezi în zori cu gîndurile răvășite, cu ochii roșii. Nu se duse la casa Aretiei și stătu toată ziua în casă.

Spre seară, Chirilă îl vesti că un tînăr boier voiește să-i vorbească. În odaie intră Cristu. Chipul său nu mai păstra nimic din căldura prietenească cu care se despărțiseră cu două zile înainte. Miu îl pofti să șadă, dar tînărul boier mulțumi și rămase în picioare.

— Ce s-a întîmplat ? îl îndemnă la vorbă Miu, văzînd șovăirea tînărului. Aretia ?

— Da! Trebuie să-ți spun ceva care te va supăra! Ieri ați fost văzuți plimbîndu-vă prin poienile de la Sf. Elefterie...

— Nu tăgăduiesc! sări Miu. Și ca să curm clevetirile îți spun eu: o iubesc pe Aretia și...

— Nici o vorbă mai mult! Sora mea nu se poate însoți cu tine!

— Cum? Socotești că nu-s de rangul ei?

— Nu, e logodită. Tatăl meu a juruit-o încă de copilă feciorului Logofătului Canachi. Tînărul a deprins meșteșugul armelor peste munți, în Țara Ungurească, și de două luni s-a întors în oraș, căpătînd slujbă la Agie.

La primele vorbe, Miu sărise în picioare și se plimba prin odaie ca o fiară în cușcă.

— Îmi pare rău, zise Cristu. Ne-ai scăpat viața și eu îți datorez recunoștință. Dar cuvîntul tatălui meu este mai presus.

Miu își conteni mersul și privi țintă în ochii boierului.

— Și cuvîntul tatălui meu de asemeni. Îți mulțumesc că mi-ai adus aminte. Bine, făgăduiesc să n-o mai văd. Mîine plec!

Tînărul boier tresări de bucurie, vru să mulțumească, dar flăcăul se întoarse cu spatele, privind pe fereastră.

— Chirilă, strigă el tare cînd auzi ușa închizîndu-se.

— Aici, căpitane! apăru acesta de alături. Poruncă!

— Te duci la casa aceea mare de pe podul Beilicului. Dai răvașul pe care-l scriu duducuței Aretia. Pleci, n-aștepți răspuns.

Peste puţin Chirilă se întoarse, întinzîndu-i o scrisorică. Miu o deschise-n grabă şi citi :

„Mîine în zori cînd vei pleca eu voi muri. N-am să pot trăi fără tine. Nu strivi cu cruzime ce-ai iubit. Vino în seara aceasta la mine. Te conduce Iconia, sluga mea credincioasă."

— E o femeie afară, aşteaptă, mormăi Chirilă nemulţumit.

Au străbătut împreună uliţele înguste şi întunecoase de peste gîrlă. N-aveau fanar şi nici masalagii, dar femeia ştia să vadă în întuneric. Ajunseră lîngă un zid înalt ; o poartă de fier se desena întunecată. Sluga vîrî o cheie în broască şi cu un scîrţîit subţire poarta se deschise. Pătrunseră într-o grădină foşnitoare şi înmiresmată. Iconia prinse braţul voinicului şi-l conduse pe o alee, pînă ajunseră în spatele casei căminarului. Miu privi în sus, la fereastra de la catul întîi ; o lumină slabă arăta iatacul fetei. Sluga îi făcu semn cu degetul pe buze şi-l duse în vîrful picioarelor spre o scară. Îi arătă drumul, invitîndu-l să urce. Cînd Miu întoarse capul, ea dispăruse. Cu inima bătîndu-i nebuneşte în piept, haiducul urcă treaptă cu treaptă scara. Ajunse într-un foişor ; un întuneric plin de taine îl învăluia. Simţi deodată ceva moale atingîndu-i faţa. Se trase repede în spate, cu mîna încleştată pe jungher. Dar îl linişti vocea cunoscută a Areţiei, şoptindu-i :

— O, îţi mulţumesc, Mihnea... Vină, prinţul meu...

Mireasma dragă a trupului ei, învăluit în horbota mătăsurilor, îl pătrunse pe flăcău, ameţindu-l ca aroma îmbătătoare a vinului vechi. Se lăsă ispitei, înăbuşin-

du-şi răzvrătirea urii vechi şi uitînd jurămîntul făcut cu un ceas mai înainte...

În lumina dulce a iatacului, în şoaptele dragostei, doi tineri descopereau, îmbrăţişaţi, tainele etern noi ale iubirii. Afară, noaptea de vară ningea peste grădină pulbere de stele...

Tîrziu, după cumpăna nopţii, Miu se trezi din dulcea visare. Privi în jur. Aretia dormea pe umărul său, cu un zîmbet fericit rămas pe faţa de înger. Părul bogat i se răspîndise, revărsare de aur pe pernă, peste pieptul său, învăluindu-l parcă într-o împletire de nedezlegat. Miu o privi cu nesaţ, simţind în inimă bucuria aceea nespusă a dragostei împlinite. O, doamne, ce înger sau ce diavol a născocit simţirea aceasta pe care inima abia poate s-o încapă. Şi el care voise să plece fără să cunoască fericirea. Hm! Să plece? Să fugă? De ce? Doar pentru că... Un fior de gheaţă îi trece prin trup, făcînd să pălească deodată toate luminile bucuriei din suflet. Voise să plece pentru că... pentru că în ziua care sosea, se împlineau patru ani de cînd Ursan, bunul său tată, fusese ucis de glontele trădătorului. Şi el jurase să răzbune moartea tatălui său. Cu gîndul ei crescuse, ura aceasta îi fusese hrană ani de-a rîndu-l. Acum, aci, ura zăcea îngropată în adîncul sufletului său. Hotărîse să plece pentru a nu ridica mîna asupra fiinţei ce o iubea. Dar ziua morţii tatălui său îl prindea în iatacul fiicei ucigaşului...

Miu simţi în el răsucindu-se remuşcarea, ruşinea. Se ridică uşurel, îşi prinse mîndirul şi fără să privească spre fata adormită între mătăsari, ieşi în ceardac.

Coborî scările şi dădu să iasă în grădină. Atunci un fanar i se ridică în faţă şi o voce şuieră cu mînie.

— Eşti un nemernic !

În lumina galbenă, zări ochii aprinşi de furie ai lui Cristu. În spate se desena vag un alt chip.

— Un om fără onoare nu se sfieşte să aducă necinstea în casa care l-a primit, spuse cu glasul tremurînd de mînie tînărul boier. Ruşinea aceasta se spală cu sînge. Apără-te, domnule...

Se întoarse şi trecu felinarul celui din spate, apoi îşi trase sabia. Abia atunci Miu îşi reveni din buimăceală. Făcu un salt înapoi şi jungherul îi luci în mînă.

Palid de furie, tînărul repezi asupra haiducului lama sabiei. Dar Miu sărise în lături. Oţelul vîjîi prin aer.

— Pentru Sava, Bimbaşa vîndutilor, am venit din codrii mei, îi strigă Miu. În locul lui te-am găsit pe tine, păun găunos. Am vrut să te cruţ, de dragul Aretiei, dar tu ai ales moartea.

— Destul cu vorba, se auzi vocea omului ce-l însoţea pe tînărul boier. Închide tu, Cristule, gura acestui flecar şi învaţă-l să respecte pe un boier de rang.

Cristu se apropie cu paşi de pisică de Miu. Îşi cîntărea în mîini sabia, chitind momentul în care să izbească. Cînd în ochi i se aprinse o luminiţă, Miu înţelese, cu o frîntură de clipită înainte şi făcînd un salt înainte îl izbi cu jungherul. Sîngele ţîşni, stropindu-l în faţă şi tot atunci simţi o arsură în umăr. Strînse dinţii de furie şi dădu să lovească din nou, dar în faţa

sa Cristu căzu în genunchi și se prăvăli pe prundișul aleii.

Miu îl privi cum stătea la picioarele sale și o amețeală dulce îl cuprinse. Ura țipă în el cu glasul răzbunării.

— Tată, șopti gura sa încleștată, primește ofranda fiului tău !

— Pornește și tu după el, se auzi un glas încărcat de ură. Abia avu vreme să ridice brațul cu jungherul pentru a opri fulgerul ce se abătea asupră-i.

— Avem și noi o socoteală veche, îi șuieră în față omul cel necunoscut. Îți amintești de un ofițer pe care l-ai jefuit de hainele sale pe drumul Sibiului, lotrule ? Atunci erai tare, între tîlharii tăi, dar acum ești între noi...

Oțelurile scăpărară scîntei, jungherul haiducului oprise deasupra capului fulgerul căpitanului. Acesta se desprinse din încleștare și se repezi din nou cu sabia înainte. Dar tăișul ei întîlni aerul. Haiducul sări în lături și începu să se retragă hărțuit de șuierele de moarte ale sabiei ofițerului. Simți că spatele lui întîlnește tulpina unui pom. Din nou sabia ofițerului porni spre pieptul său. O mișcare și vîrful oțelului se înfipse în arbore. Ca aruncat dintr-un arc, haiducul sări spre dușman și jungherul său lovi pentru a doua oară... Ofițerul gemu sec și se prăvăli la pămînt. Dinspre casă se auzea zarva servitorilor. Pesemne zgomotul luptei atrase atenția. Miu tresări. Trebuia să fugă... Se îndreptă, împleticindu-se, spre zidul grădinii. Tu-

fele de trandafiri îi zgîriau fața, se agățau de veșminte, sfîșiindu-le. Ajunse la zid și porni să caute poarta de fier. Dacă era închisă? Auzea în urmă glasurile speriate ale servitorilor care descoperiseră pe cei doi căzuți. Miu găsi poarta și mîinile sale apucară clanța. Ușa se deschise cu un scîrțîit. Miu vru să se strecoare afară în clipa cînd un strigăt sfîșie noaptea. Recunoscu vocea Aretiei. Încremeni în poartă.

— Ce e?... Ce s-a întîmplat?

— Coconu Cristu zace aici înjunghiat, răsună vocea unui servitor.

— O, doamne, strigă cu durere fata. E singur?

— Nu, alături e și căpitanul Canache, duducă...

— Și Mihnea? țipă fata.

— Nu mai este nimeni, duducă, răspunse slujitorul.

— Doamne, iartă-mă, auzi Miu și dezluși în vocea fetei un suspin de ușurare.

Închise poarta în urmă-i și porni cu pasul greoi pe ulițele întunecoase și întortocheate spre han. Ocoli mult, încurcîndu-se pe hudițele necunoscute, rana din umăr sîngera și de cîteva ori o sfîrșală îl cuprinse. Ajunse la han și ținîndu-și firea urcă scara spre odaia sa. Deschise ușa și se prăbuși peste pat. Chirilă sări speriat și înțelese într-o clipită că Miu e lovit.

— Am simțit eu că n-o să iasă bine din treaba asta, mormăi el.

Îi descheie cămașa și-i cercetă rana din umăr. Apoi, cu priceperea unui vechi și încercat oștean, începu să oblojească rana din care sîngele cursese din belșug.

...În vremea aceasta, servitorii aprinseră lumînări în toată casa căminarului. Trupurile celor doi tineri fuseseră aduse în salonul de jos și întinse pe divanuri. Un slujitor alerga în noapte după un doftor.

Cu părul despletit, cu privirile rătăcite de durere și spaimă, fata își frîngea mîinile de disperare. Își dădea seama că cei doi fuseseră loviți de jungherul lui Mihnea. Ce-au căutat ei la ora aceea în grădină, sub cerdacul iatacului ei? Desigur, l-au așteptat și-au vrut să-l ucidă. Pe Mihnea... iubitul, soțul ei...

Doctorul, un grec bătrîn din Stambul, veni tîrșîindu-și papucii... Puse mîna pe brațul înțepenit al lui Cristu și clătină din cap... Apoi fără o vorbă se apropie de ofițerul ce zăcea pe divanul de alături.

— Aduceți apă încălzită, zise el către slugi, după ce-l cercetă cîteva minute... Omul acesta va trăi...

Toată ziua, doctorul cel bătrîn și cocîrjat luptă să readucă viața în trupul tînărului ofițer. Pleca și venea, căci treburile meșteșugului său îl chemau la căpătîiul altor oameni suferinzi. Cu osebire, adăsta într-o odaie de la Hanul lui Manuc, unde un tînăr avea și el o rană de hanger... Apoi se întorcea la fel de tăcut în casa cu ziduri albe de pe podul Beilicului. Către seară, ofițerul deschise ochii și întîlnind chipul răvășit al Areticei, îi făcu semn să se apropie...

— Nu-ți fac imputări, șopti acesta. Tu l-ai ales. N-ai știut însă cui să dai inima ta.

— Taci, hotărî fata. El era drept, curajos, fără gînd rău. L-ați pîndit hoțește și ați vrut să-l pierdeți. Tu,

tu l-ai stîrnit şi pe fratele meu împotriva lui. Tu, cu mîndria ta nemăsurată. Şi ştiu că nu mă doreai...

Rănitul închise ochii. Ura ce o simţea în vocea fetei adăugă noi lovituri la trupul său rănit.

— Eşti nedreaptă, Aretia. Te iubesc şi pentru tine am să mă lupt cu toată lumea. N-am să te las unui tîlhar de drumul mare.

— Cum ? Ce spui ? Mihnea este boier !

— Ai fost înşelată. Omul acesta este Miu-Haiducul Oltului... Cu două luni în urmă a prădat poştalionul în care mă aflam. Mi-a furat hainele de ofiţer... Este un tîlhar...

— Nu-i adevărat ! Mihnea nu poate fi... strigă fata cu spaimă. El este un nobil, un...

— Este un om de rînd, ţăran. Tatăl său a fost pandur. Cinstitul căminar Sava, tatăl tău l-a pedepsit, iar Miu a venit aici să se răzbune împotriva voastră... Şi iată... suspină el sfîrşit...

Aretia rămase cu graiul pierdut, cu sufletul gol. În urechi îi răsunau cuvintele „ţăran, haiduc... ţăran... ţăran... „În minte îi reveniră amintiri care întăreau vorbele ofiţerului. Chipul i se aspri, strînse buzele şi o femeie cu totul alta decît fecioara de ieri rosti cuvintele :

— Dacă-i aşa, în ştreang cu ţăranoiul !

Soarele murise după dealul Mitropoliei, cînd Chirilă se strecură din han spre grajduri, căutînd cai. Miu îşi revenise şi prinsese puteri. Acum vroia să iasă din oraş înainte de închiderea barierelor. Stînd în întune-

rec, potrivind șeile murgilor, el nu văzu pe cîțiva arnăuți ce urcau scara cerdacului... Peste o vreme, cînd vru să scoată caii afară, rămase pironit în prag. Trei zdrahoni îl duceau pe Miu legat, coborîndu-l în vîrful hangerelor pe scări. Cînd ajunse în curte, flăcăul se răsuci odată și arnăuții fură azvîrliți pe jos. Dinspre căruțe țipară niște femei. În cerdacuri se iviră mușteriii hanului. Miu făcu un salt, dar în față-i răcni un armaș și trei puști cătară spre el gurile. Se întoarse căutînd din ochi o scăpare. Dinspre grajduri, strecurîndu-se printre chervanele adormite, Chirilă mîna către el caii. Arnăuții se ridicaseră și îndreptară spre haiduc pistoalele. Miu se trase îndărăt, spre zidul hanului pînă își simți spatele lipit de zidul hanului. Pipăi cu mîna și întîlni ușa pivniței. Arnăuții strîngeau cercul în jurul lui. Cu ochii la ei, Miu ridică încet ivărul ușii și dintr-o mișcare se făcu nevăzut înăuntru.

— Și-a ales singur temnița, răcni armașul cel voinic, sărind la încuietoarea grea a intrării și trîntind fierul. De-acum să păziți ca pe ochi intrarea hrubei. Voi, ăștilalți, treceți în spatele hanului, la cealaltă ușă...

Ascuns după coșul unei chervane, Chirilă văzuse totul. Se amestecă printre oamenii care ieșiseră din han atrași de zgomot. Trebuia să cugete în liniște la o scăpare.

— Ei, plecați, se zborși arnăutul cel mustăcios la mulțimea de gură-cască ce se bulucea spre porticul hrubei, neînțelegînd ce se petrece. Ce vedeți aici ? Ia,

nişte puşti cătăneşti, adause, îndreptînd spre ei gurile negre ale sînețelor.

Oamenii se răspîndiră încet, mormăind ceva care putea să fie orice, dar arnăutul, vechi în slujbă, ştia sigur că erau blagosloviri la adresa lui şi a arnăuților.

Curînd marea curte a hanului se linişti, călătorii întorcîndu-se la ale lor. Zgomotele obişnuite ale serii se ridicau de sub coviltirele căruțelor, din jurul focurilor, de pe cerdacurile luminate slab de feştile, dinspre bucătăriile aprinse de pala vetrelor şi învăluite în pînza aburilor cu miresme plăcute.

Pe sub cozorocul scorojit, ochii armaşului se roteau bănuitori, scrutînd fiecare bivuac. Toți de-acolo i se păreau potrivnici stăpînirii, oricine putea fi însoțit cu tîlharul cetluit în hruba hanului. Cît timp, prinsul se afla acolo, el nu avea linişte. A doua zi, la capătul podului Tîrgului de Afară, haiducul avea să se legene în funii, după porunca Agiului şi Armaşului cel mare, dar pînă atunci el tremura pentru viața sa. De l-ar fi ştiut între zidurile reci şi groase de la Vornicia Temnițelor, ar fi fost liniştit. Se hotărî să meargă acolo, să aducă oameni cu care să-l silească pe tîlhar să se dea prins. Ascuns într-o căruță, Chirilă îl cerceta pe armaş prin crăpătura împletiturii de papură. Îl simțea, după neastîmpărul privirilor, că-i nesigur de viața haiducului. A înțeles abia acum că Miu nu-i om să fie prins cu trei, patru arnăuți. Va trebui să plece să aducă întăriri. Asta aştepta răspopitul, căci îşi şi făcuse un plan al său. Alături, se afla căruța încărcată

cu saci grei a unui negustor de grîne. Căruţaşul se înfundase în crîşmă, după ce dusese caii la grajd. Aşa cum stătea, cu oiştea sprijinită în pămînt, căruţa părea, în întunerec, o lighioană uriaşă, privind tîmpă spre poarta zăvorîtă a hrubei. Chirilă se strecură afară, se prelinse ca o nevăstuică prin umbra căruţei ; se aplecă şi prinse de crucea din spatele căruţei o funie lungă ce o ţinea colac în mîini. Porni apoi în direcţia grajdurilor, întinzînd frînghia pe pămînt... Se mistui o clipă în umbra grădinilor şi cînd apăru ducea cei doi cai de căpestre. Petrecu capătul funiei prin harnaşamentul şeilor, legînd-o zdravăn. Se înapoie la locul său de pîndă, tocmai în clipa cînd armaşul pleca spre vornicie. Înţelese că venise momentul să acţioneze.

...Din prima clipă, Miu avu sentimentul că se scufundă în adîncul pămîntului. Întunerecul îl împiedică să vadă scara şi se prăbuşi, gemînd, pe trepte în jos. Rămase cîteva minute întins pe piatra rece. Îl durea rana şi o ameţeală îi vîjîia în urechi. Treptat îşi reveni ; se obişnui cu întunericul şi prinse să desluşească contururile neclare ale lucrurilor din jur. Se afla, după cum bănuia, în hruba de sub foişor, în care se adăposteau lucrurile de nimica : boloboace ce trebuiau dogite, mese de crîşmă, laviţe vechi. Se ridică şi cercetă locul. O singură fereastră în fundul pivniţei dădea pesemne în spatele hanului, spre zidurile curţii vechi, dar acolo sclipeau armele unor arnăuţi. Nădejdea rămînea tot pe uşa prin care intrase. Urcă scările şi se topi în umbra porţii. Era din leaţuri groase de

lemn uscat, împletit ca gratiile temnițelor. „Acum, pe drept e o temniță", gîndi flăcăul. Ochii îi căzură pe lacătul greu pus pe ușă. Pe acesta nu-l putea fărîma cu una, cu două... Și chiar de va fi așa sînețele fîrtaților de colo, ce hram păzeau ?... Tot urmărind patrularea celor trei arnăuți din fața „temniței" sale, ochiul lui Miu fu izbit de șerpuirea abia zărită a unei siluete în spatele unei căruțe. Își înăbuși un țipăt cînd recunoscu pe Chirilă. Îl văzu cum se strecoară spre grajduri, cum leagă o funie de șeile cailor... Bănuia că pregătește ceva pentru slobozirea lui, dar cum anume, asta nu înțelegea. Chirilă se apleacă, ridică din jos o piatră și pîndind patrulele o azvîrli spre ușă... La zgomotul ei, arnăuții răcniră și îndreptînd armele spre poartă se apropiară încet. Atunci Miu îl văzu pe Chirilă desprinzînd niște bolovani de sub roțile căruței... Scîrțîind greoi, aceasta prinse să alunece în direcția porții... Cu coviltirul uriaș, sub care gemeau sacii, chervana se apropia amenințătoare de zidul hanului, părînd că-l zdrobește cu greutatea sa. Arnăuții se întoarseră și începură să-și descarce flintele spre namila aceea. Trasă de o mînă nevăzută, oiștea se ridică ; armașii se aruncară în lături și în clipa următoare, cu un zgomot năprasnic, oiștea se năpusti ca un berbece asupra porții, sfărîmînd-o. Căruța se propti în canatul porții și o astupă cu totul.

— Acum, căpitane, auzi Miu de departe glasul lui Chirilă.

Flăcăul ieși în firida unde se trăsese și se strecură repede sub crucea căruții. Un șuierat îi vesti răspopi-

tului că e timpul. Biciui ca un bezmetic caii care se arcuiră sub funie şi încet urniră căruţa din zidul hanului. Arnăuţii trăgeau cu pistoalele şi cu sîneţele înspăimîntaţi de mişcările acestei căruţe ce părea că e condusă de o forţă nevăzută. Cînd chervana se trase la locul ei dinainte, se întoarseră spre poarta sfărîmată a hrubei şi prinseră să tragă de zor în hăul întunecat.

— Aici-s ! se auzi peste toate zgomotele o voce în spatele lor. Arnăuţii se răsuciră, dar pistoalele din mîinile lui Chirilă vărsară foc şi doi armaşi căzură în ţărînă. Al treilea zvîrli arma descărcată şi fugi înspre gîrlă... Miu ieşi de sub car...

— La cai, căpitane, strigă Chirilă şi se aplecă după armele celor căzuţi.

Dar în momentul acela răsăriră din capătul clădirii cei trei arnăuţi ce păziseră spatele hanului. Se opriră în loc şi ca la o comandă duseră puştile la ochi. Detunară în clipa cînd Chirilă se azvîrlise jos printre armaşii doborîţi. Miu se întoarse. Cătă în jur... Printre căruţe se vedeau chipuri îngrozite de ţărani şi negustori. Chirilă se făcuse una cu pămîntul. Privirile îi căzură pe oiştea căruţei ce sfărîmase poarta hrubei. Cuprins de o mînie nestăpînită, apucă bulumacul şi cu o încordare a puterilor sale îl smulse din crucea căruţei. Şi răsucindu-l deasupra capului, ca pe un buzdugan uriaş, trăsni în grămada de arnăuţi ce veneau spre el cu hangerele sclipind. Un cor de vaiete şi strigăte se ridică între pereţii hanului... Dar mai cumplit decît toate se auzea răgetul de leu înfuriat al lui Miu. Părea

un diavol dezlănțuit, cu pieptul larg și dezgolit, cu ochii ce aruncau fulgere ca o întruchipare a blestemului, cu buzduganul acela pe care-l rotea deasupra capului... Unde cădea acesta se auzeau oase trosnind și gemete stinse. Curînd se făcu gol în jurul său. La ceardacuri se zăreau chipuri înspăimîntate de oameni ce priviseră ca la o plăsmuire a visurilor lupta dintre voinicul acesta și arnăuți.

Dintre morți țișni Chirilă cu două puști. Se năpusti în întunerec și aduse de acolo caii înșeuați.

— Repede, căpitane, că vine potera !

Miu sări în șa și noaptea îi mistui. Doar tropotul cailor se auzea pierzîndu-se departe, peste gîrlă, pe Podul Calicilor.

Mergeau la trap, mai mult pe lîngă margini, unde podul era mai întreg. În urmă se auzeau tot mai slab strigătele oamenilor de la han.

— Unde mergem ? strigă Miu ca trezit din visare.

— Spre bariera Caliței. Ocolim straja și apucăm drumul Craiovei, îi mărturisi repede Chirilă planul ce-l avea în gînd.

Miu struni deodată calul. Întoarse spre tovarășul său un chip întunecat.

— Mai avem o socoteală aici, în orașul lui Vodă, măi Chirilă, zise flăcăul. Răzbătea în glasul lui o ură atît de adîncă încît fostul pandur se simți înfiorat. Nu se cade să plecăm fără să plătim. Hai !

Și întoarse calul pe o uliță lăturalnică, ce se strecura întunecoasă și umilă prin spatele mitropoliei de pe

Deal. Merseră la pas, cu băgare de seamă la gropile drumului și la casele slab luminate de o lună palidă. Curînd dădură într-o uliță pe care flăcăul o recunoscu. Merseră pînă la zidul cu poarta de fier tăiată într-însul și descălecară. Miu încercă clanța. Închisă. Se săltă din nou în șa și se ridică în scări. Peste zid se vedea casa Bimbașei... Cîteva ferestre de jos erau luminate și prin perdele se zărea tremurul luminărilor de priveghiu. Sus, la fereastra iatacului ei, licărea o luminiță.

— Așteaptă aici, șopti Miu.

Sări pe zid și făcîndu-și vînt se lăsă să alunece de partea cealaltă. Se furișă prin grădină, spre ușa din spate a casei. Privi pe fereastră și zări două mogîldețe ce ațipiseră în jilțuri. Apăsă cu grijă clanța și deschise încet ușa. O boare de aer făcu să fluture perdelele de borangic pe deasupra luminilor. Într-o clipită o limbă de foc se iscă vicleană și se ridică ca fulgerul. Miu încremeni în prag, cu privirile furate de flacără, cu mîna strînsă pe jungher. Nu se dezmetici decît atunci cînd flăcările cuprinseră într-o vîlvătaie mătăsurile din ferestre și brocarturile salonului. Înțelese că destinul îi lua din mîini arma răzbunării. Se retrase încet, cu ochii spre trupul întins pe masa din mijlocul încăperii. Un nevolnic avea parte de rugul eroilor.

Ajunsese la ușa grădinii, cînd auzi țipetele bocitoarelor de priveghi. Miu se întoarse și aruncă o privire spre fereastra iatacului.

...Aretia se zvîrcolea în ghearele unor chinuitoare coșmaruri. Întîmplările cumplite din acea zi îi zdrunci-

nase cumpătul. După noaptea iubirii, urmase grozăvia deşteptării, apoi umilinţa descoperirii. Durerea, disperarea, mîndria rănită se răsucea într-însa, sfărîmîndu-i inima. Cînd, în sfîrşit, doborîtă, adormise, stihiile plăsmuite de nervii ei se repeziră asupra-i, încolţind-o. Se făcea că un balaur cumplit, ce vărsa foc pe nări, vroia s-o sfîşie. Ea încerca să strige, dar glasul îi murea în gît. Strigă numele lui Mihnea, dar buzele sale şopteau : Miu ! Cînd jivina se apropie de dînsa, îi răsări în faţă Mihnea, aşa cum îl cunoscuse atunci, pe dealul Cotrocenilor. Ridică jungherul său cu prăsea de os şi balaurul se prăbuşi la pămînt. Apoi Miu se întorcea spre ea şi Aretia ţipă de groază. Chipul lui era galben. O ţintuia cu privirea şi ochii lui păreau că o ard. Îşi acoperi faţa cu mîinile, dar dogoarea trecea şi prin ele. Dădu să ţipe şi din piept nu-i ieşi decît un horcăit slab. Se trezi cu respiraţia îngreuiată. O lumină roşie îi inunda ochii. Sări din pat şi văzu atunci flăcări mari învăluind ferestrele. Ţipă şi se năpusti, încurcîndu-se în cămaşa lungă, spre uşă. O deschise, dar o pală de foc o lovi în faţă. Se retrase şi se împiedecă de patul cu baldachin de lemn sculptat. Groaza îi muie picioarele şi căzu pe covor. Auzi atunci geamurile spărgîndu-se cu zgomot. Ca prin vis mai avu conştiinţa că este ridicată şi purtată pe braţe. Se agăţă cu disperare de cel care o ducea şi atunci simţi în palmă ceva vîscos. În clipa aceea avu senzaţia limpede că sîngele său îi pătează mîna. Încercă să se agaţe cu disperare de ceva, dar totul se tulbură în minte şi alu-

necă într-un afund în care judecata şi simţirea nu pătrund niciodată.

...Din şa, de pe dealul Mitropoliei, Miu privea casa Bimbaşei cuprinsă de flăcări. Pînă la ei veneau strigătele mahalagiilor, ale arnăuţilor de agie şi ale pompierilor ce căutau să stingă focul, pentru a nu se întinde. Alături, Chirilă privea şi el tăcut cerul învăpăiat. „Ţi-am împlinit jurămîntul, taică, şoptea ca o rugăciune Miu. Iuda e mort ; pierită e şi stirpea lui. Jungherul meu nu l-am pătat de sînge femeiesc, deşi ea m-a vîndut. În ziua de parastas, ţi-am aprins, taică, o torţă să-ţi tihnească sufletul..."

Şi sărutînd lama jungherului, Miu îşi întoarse privirea şi dădu pinteni calului. Porniră în linişte, fără fereală, spre Podul de Pămînt.

...Cînd se trezi din leşin, pe banca din fundul grădinii, zorile spălau cerul. În primele clipe, Aretia nu se dumiri unde se afla. Dar cînd văzu casa mistuită de flăcări şi slugile căinînd-o înţelese ce grozăvie se petrecuse. O amintire palidă îi reveni în minte. Îşi privi mîna şi îngrozită o văzu pătată de sînge. În pumnul stîng ţinea încleştat un bumb de aur pe care-l cunoştea bine. Îl privi cu inima pustiită. Se prăbuşi pe banca tare şi izbucni într-un plîns plin de durere...

Podariul de la Dăieşti trecu peste Olt la ceasul acela tîrziu din noapte doar doi drumeţi cu caii lor. Moş Pavel ar fi vrut să se întindă la vorbă cu ei, dar călă-

torii stăteau închişi în ei, învăluiţi în tăcere şi gînduri. Alunecară fără zgomot peste Oltul ce bolborosea în întuneric, atraşi de luminile hanului de la Muiereasca... Podul izbi cu latul pontonul şi se lipi de el. Moş Pavel îl priponi cu nădejde de stîlpi, semn că are de gînd să rămînă o vreme la crîşma lui Samoilă Chiorul. Urmat de Chirilă, ce ducea caii de căpestre, Miu se apropie de han. Aruncă o privire pe fereastră şi chipul său încruntat se mai lumină o clipă recunoscînd pe haiducii săi. Îşi trase din şerpar pistoalele şi izbind cu cizma uşa ce zbură de perete, năvăli în han, trăgînd focuri şi răcnind :

— Staţi ! Daţi-vă prinşi !

Haiducii rămaseră năuci, unii cu bărdacele la gură, alţii cu cîntecul pierit pe buze...

— Ura ! Căpitanul, strigă vesel Culai, venindu-i în întîmpinare.

Dar pistolul din mîna flăcăului trosni din nou şi cuşma pandurului zbură pe tejgheaua lui Samoilă. Culai încremeni.

— De la cine aţi deprins obiceiul să staţi fără pîndă şi străji, strigă furios Miu în tăcerea ce se lăsase. Sînteţi cîntăreţi în strana episcopiei sau haiduci de Olt ? Unde sînt străjile ?

Doi flintaşi ce-şi ţineau armele pe umeri se dezlipiră de lîngă uşă.

— Cine-s ăştia ? întrebă aspru Miu.

— Haiduci însoţiţi cu noi, lămuri Culai. Au venit în lipsa ta, căpitane, mulţi băjeniţi de prin sate, cu hotărîrea de a lovi în ciocoi şi tirani.

Miu îi cercetă scurt şi le făcu un semn, iar străjile se strecurară spăşite pe uşă, în noapte.

— Bine aţi venit acasă, căpitane şi tu, măi Chirilă, se trezi acum să dea bineţe Culai.

Miu scutură încruntat din cap şi merse prin crîşmă, apropiindu-se de tejghea. Cerceta feţele haiducilor, unele cunoscute, altele noi.

— Pe cine aţi primit în ceată în lipsa mea ? întrebă căpitanul.

Culai făcu semn unor români ce şedeau pe lîngă perete, să treacă în faţă. Miu ascultă povestea fiecăruia, puse întrebări scurte şi cîntări răspunsurile, cercetînd îndelung feţele oamenilor.

— Şi mai avem un tovarăş, la cine nici nu gîndeşti, zise pandurul înveselit. Ian priveşte la el, căpitane.

Şi Culai împinse în faţă pe un om cu faţa spălată şi plăcută, cu o mustaţă neagră şi ochi de vultur ce păreau cunoscuţi.

— Parcă ne-am mai văzut noi, jupîne, făcu Miu, privindu-l într-o parte. N-oi fi tu căpitanul de la pîrcălăbie ?

— Chiar el, încuviinţă omul zîmbind cu falä. Am fost căpitan, dar pîrcălabul, furios că te-am scăpat de atîtea ori, m-a zvîrlit din rang. În sfîrşit, i-am luat şi eu vreo zece puşti din agie şi m-am făcut haiduc...

— Un haiduc la preţ, rîse Culai. Şi arătă spre peretele hanului unde sta prinsă pravila isprăvniciei întărită cu semnul Băniei de Craiova. Miu se apropie. Sub un desen, ce-l arăta pe căpitan, se afla înscrisă o

cifră : 500 şi literele... „de galbeni va primi din visteria pîrcălabului cel ce va da prins sau va da în vileag locul unde se află ascuns mazilitul căpitan de arnăuţi Fanache Gherea".

— Hm! pufni Miu, ştiu că s-ar face boier cel ce va putea să ne dea prinşi pe amîndoi pîrcălabului... Altcineva ?

— Eu, căpitane ! se auzi o voce în spatele său.

Miu se întoarse. Opriţa îl privi lung şi-şi simţi inima strînsă de un cleşte. Faţa lui era palidă. Ochii îi străluceau adînci sub sprîncenele încruntate, ascunzînd o durere surdă. Şanţuri noi apăruseră pe frunte, gonind voioşia de pe chipul altădată luminos al flăcăului.

— Bine te-am găsit, fată frumoasă !

Miu se apropie de ea şi pentru prima dată în ziua aceea în ochi i se aprinse o lumină blîndă. Îi mîngîie părul lung, negru, într-o tăcere plină de vorbe. Opriţă îl mîngîia şi-l săruta cu privirile şi o durea inima simţindu-l trist.

— Mi-a fost tare dor, Miule, şopti ea doar pentru el.

— Să ne trăieşti, Căpitane, şi bun întors cu sănătate !

Miu se răsuci doar un pic, aruncîndu-i lui Samoilă o privire ca un cuţit.

— M-am întors, da, hangiule ! Şi pentru asta, în necazul tău, scoate, Samoilă, vinul cel mai bun... Să bem, haiduci, pentru codrii Oltului, pentru mîndrele

noastre, pentru murgii drumului, pentru hangerele brîului !

Cu ulcica ridicată, Chirilă îi răspunse chiuind cu voioşia drumeţului însetat, care a ajuns acasă.

...Încă de-a doua zi Miu îşi reluă viaţa de haiduc. Bătea noaptea potecile pentru a lovi în cumpăna zorilor pe vătăşeii şi pîrgarii lacomi, pe zapciii nedrepţi ori pe arendaşii necinstiţi. Se strecura neştiut ca mocan ori cosaş cu ziua în tîrgul Rîmnicului şi asculta ce veşti se vînturau ; afla despre nedreptăţile făptuite de slujbaşi ori arnăuţi, de birurile cu care stăpînirea împovăra spinarea ţăranului. A doua zi, o mînă de haiduci poposea în satul cu pricina, călca pe zapciul ori pe arendaşul nelegiuit, pedepsindu-l. Banii şi plocoanele ori vitele luate biruri se întorceau ca prin minune în gospodăriile de unde fuseseră lipsite. Arnăuţii pîrcălăbiei umblau cu furie, dar fără folos. Căci nu apucau să ajungă în locul unde călcaseră haiducii şi venea veste despre o altă ispravă de-a lor. Ba cîteodată, cetele haiducilor atacau în aceeaşi noapte în mai multe părţi : lîngă Mînăstirea dintr-un lemn, la Rîureni ori lîngă poarta Rîmnicului... Arendaşii şi boierii veneau de se plîngeau pîrcălabului care, neputincios, ridica mîinile spre cer blestemînd. Dar cum la aceasta se pricepeau şi ei fără ajutorul lui, boierii se jeluiră Banului... O trupă de arnăuţi lefegii fu adusă din Craiova. Dar nici aceştia nu dădură de urma haiducilor lui Miu.

Astfel trecu şi luna August. În vremea asta, flăcăul se abătu doar de vreo patru, cinci ori pe la han, şi

atunci așa, numai pe picior de plecare, între două încăierări cu arnăuții. De fiecare dată, Oprița îl privea lung, oftînd înăbușit. Într-o înserare, cînd în miresmele codrului ce adiau prin fereastră se strecura înfiorată toamna, Miu poposi la han cu Chirilă și vreo doi haiduci. Intrară și cerură tare de băut. Le aduse cănile la masă și Miu ridică spre ea ochii.

— Unde-i jupînul, frumoasă cîrciumăreasă ?

— E plecat spre Zăvideni, să tocmească vinul nou, zise fata și-l privi ca întotdeauna cu dragoste și tristețe.

Băură haiducii și Chirilă le cîntă din cele călugărești ce știa, ba și cîntece lumești mai puțin evlavioase. De la tejghea, Oprița îl învăluia pe Miu în privirea ei caldă, plină de așteptare. La un moment, cînd Miu cătă spre ea văzu licărindui lacrimi în ochi. Se ridică și porni spre ea, dar fata dispăru în iatacul ei. Miu urcă scara și deschise ușa. O văzu în lumina ferestrei, sub ploaia de stele a cerului. O cuprinse în brațe și o simți tremurătoare ; apoi deodată hohotind de plîns fericit fata își încolăci brațele în jurul gîtului sărutîndu-l pe gură, pe ochi, pe păr. O stea se desprinse dintre luceferi, căzînd în Olt. Oprița o văzu și printre lacrimi i se păru că raza ei crește și îi umple de lumină casa.

Trei zile haiducul a uitat potecile și murgul. Trei zile a adăstat lîngă surîsul fericit al Opriței. Urcau pe poienița din spatele hanului ; el își lăsa capul în poala ei și privea cerul ; ea se uita la frunzele aurii ce se desprindeau din pom, zburau șovăitoare și cădeau fără zgomot. Toamna strecura fiori de gheață în inima fetei.

Atunci se ridica să nu mai simtă bătaia de aripă a vremii ce-i vestea apropiata despărțire și intrau în han. Odată, Oprița l-a coborît în pivniță să caute vinul cel bun ascuns cu grijă de Samoilă. Dar odată ajunși, fata l-a luat de mînă și l-a dus spre capătul hrubei. S-au oprit în fața unui poloboc, nu mai deosebit decît celelalte. Fata a bătut în el și butoiul i-a răspuns a gol.

— Întotdeauna, budana asta va suna așa, zise fata. Ia aminte la ea, Miule. În butoiul acesta Samoilă nu pune vin. Uite, și trăgînd de cană se deschise un capac ce lăsa să se vadă o altă ușă la fel prinsă în zidul de care polobocul sta lipit...

— Iraaa ! Viclean loc de fugă a născocit Samoilă, se minună Miu. Și unde dă ușa asta ?

— Într-o tainiță săpată în pămînt ce duce mai sus, lîngă pîrîu. Nimeni, în afara hangiului și a noastră, nu știe de ieșirea asta. Dar se aud voci sus în han, să mergem ! Umple ulcioarele cu vin !

...Peste trei zile, cînd Samoilă-Chiorul se întoarse acasă îl găsi pe Miu cîntînd înveselit, ținînd într-o mînă bărdaca cu vin și cu cealaltă mijlocul Opriței. Hangiul privi cu ochiul înveninat spre cei doi tineri, citi în zîmbetul plin de fericire al fetei că flăcăul n-a pierdut vremea în lipsa lui.

— Ah, blestematul de tîlhar, gemu el. Mi-o va plăti !

Și înghițindu-și mînia se apropie de haiduc cu zîmbetul său dulceag și unsuros.

În seara aceea hangiul a aflat nişte lucruri care l-au făcut să ciulească urechile. Un haiduc veni dinspre Rîmnic şi aduse gîfîind vestea că Fanache şi un grup ce fusese trimis să calce un arendaş din Govora căzuse prins de potere.

Miu tresări şi un fior îl străbătu : era prima înfrîngere a haiducilor. Fusese o întîmplare la mijloc, ori arnăuţii mirosiseră gîndul lui ? Sau ? Măsură furios camera hanului, frămîntîndu-se să găsească pricina căderii. Poate că e de vină toamna ce răreşte frunzele codrilor ori poate înmulţirea poterelor... E vremea să împrăştie cetele de haiduci prin sate pînă la primăvară ? Sau dimpotrivă, să ridice satele, toate braţele de voinici, cu sîneţe, flinte ori furci şi coase şi să pornească la dreapta judecare a ciocoilor ? Miu îşi punea întrebările, dar mintea nu-i găsea răspuns.

Aşa îl găsi Culai care poposi cu ai lui în toiul nopţii. Nu se mai văzuseră de vreo două săptămîni. Mărindu-şi ceata, Miu socotea să o împartă în grupuri, dînd în seamă fiecăruia o parte din ţinutul isprăvniciei. Pandurul fusese însărcinat cu observarea vămii de la Cîineni şi uşurarea negustorilor avuţi de poverile lor.

Culai puse pe masă o desagă zornăitoare şi se aşeză în faţa căpitanului.

— Am adus tributul de vamă, spuse el bătînd cu palma în desagă. Şi încă ceva mai de preţ : vorba că Simion Mehedinţeanu vrea să te vadă.

— Dar cine e el ? întrebă Miu.

— Simion a fost unul din vrednicii căpitani al Domnului Tudor, pandur viteaz şi încercat în multe

lupte. După ce revolta noastră a pierit, înecată în sîngele vărsat de păgîni, el şi cu alţi panduri au trecut dincolo de munţi. Acolo, oblăduiţi de fraţii noştri ardeleni, aşteaptă vremea să intre în ţară şi să tragă din nou sabia pentru norodul de jos.

— Unde este Simion? întrebă Miu repede.

— Sus, lîngă hotar! Mîine spre seară ne întîlnim la un schit părăsit. Vine împreună cu Ghiţă Cuţui.

— Vom fi acolo! zise cu hotărîre Miu. Cred că a venit vremea, Chirilă! se răsuci el spre răspopit. Duci toate cetele în Bărbăteşti, la ogeacul Fraţilor. Te întorci şi aştepţi aici înapoierea mea. În zori, în nechezatul cailor, haiducii părăsiră hanul Muiereasca. Despărţindu-se, Chirilă cu o ceată se lăsă devale, spre Govora. Miu cu pandurul şi vreo doi haiduci o porniră în sus, spre Turnu Roşu. Din odaia sa, cu ochiul cel teafăr lipit de crăpătura perdelei, Samoilă văzuse totul. Cînd tropotul cailor se pierdu şi hanul rămase pustiu, chiorul se strecură din casă îndreptîndu-se spre grajduri. Peste cîteva clipe alerga şi el, lovindu-şi calul, spre Rîmnic...

...Se înserase devreme ca în nopţile de septembrie la munte. Norii ascundeau luna.

— Trebuie să fie vremea, şopti Culai şi ţipă ca huhurezul. Un cocoş de munte îi răspunse pe aproape.

— Ei sînt! Să intrăm în schit.

Era o cocioabă părăsită de lemn afumat şi uscat de te mirai că nu o aprinsese pînă atunci soarele verii ori

fulgerele primăverii Curînd se auziră pași furișați și două umbre se strecurară înăuntru.

— Tu ești, Firizule ? răsună o voce groasă și aspră.

— Eu, căpitane Simion, zise Culai. A venit, cum ai dorit, și Căpitanul nostru, Miu.

Oamenii se apropiară și atunci licărirea unei lumînări ținută cu fereală de Culai, căzu pe un obraz lat, cuprins de o barbă neagră și deasă. Doi ochi întunecați scăpărau pe sub sprîncenele zbîrlite. Il cercetă fără sfială pe tînărul haiduc, apoi se întoarse spre cel a cărui față rămînea în întuneric.

— Ce zici, măi Ghiță, de voinicul acesta ?

În ochii pandurului licări o scînteie de bucurie.

— Zic că pare de ispravă, sună neașteptat de molcomă și caldă vocea celuilalt. Și dacă mă uit mai mult la el tare îmi aduce aminte de cineva. Ia privește și tu, Simioane...

Mehedințeanu îl cercetă mai îndelung, înciudat că nu poate da numele asemănării.

— Era la Obilești un pandur tare ca un taur și viteaz ca un urs.

— Ursan ! strigă Simion. Chiar așa : leit Căpitanul Ursan.

— Căpitanul Ursan mi-a fost tată, rosti cu glas răspicat și dureros haiducul.

Cei doi panduri îl priviră în tăcere, apoi Simion îi cuprinse umerii îmbrățișîndu-l bărbătește.

— Ursan a fost viteaz și drept. Să fii ca el, flăcăule... Numai că vremea haiduciei s-a cam dus. Vi-

tejia mîinilor, tăria braţelor şi ura din sufletele tuturor trebuie unite şi cu puterea lor îngeminată să curăţăm asemeni torentelor moşia părintească de lighioanele străine şi de ciocoii pămînteni.

— Răscoala, să aprindem din nou răscoala Domnului Tudor ! adăugă Ghiţă.

— Da ! Ţara întreagă geme sub tirania lui Vodă. Ţăranii-şerbi şi moşneni, tîrgoveţi şi meşteşugari — vor legi cu dreptate şi izbăvirea de biruri grele. Să adunăm cetele toate de haiduci, să chemăm pe panduri şi toţi care vor să se strîngă sub steagurile noastre şi să pornim lupta.

— Sînt gata, căpitane, eu şi haiducii mei să ne punem sub porunca dumitale. I-am strîns de-acum şi aşteaptă într-un loc sigur semnul.

— Nu te înfierbînta, voinicule, se auzi vocea aceea moale şi blîndă a lui Ghiţă Cuţui. N-a sosit încă ceasul...

— Da, întări şi Simion. N-a venit vremea. În primăvară, cînd s-or deschide drumurile şi frunza va îmbrăca din nou codrii, pornim răscoala. Atunci am să-ţi trimet sol cu porunca de a-ţi aduna oştirea ta în vătăşia Cloşanilor. Pînă atunci, împrăştie oamenii la vetre, pentru iarnă.

...Către miezul nopţii, haiducii se înapoiau pe drumul Oltului. Cînd zăriră licăririle de opaiţe şi luminile de la Mînăstirea Cozia struniră caii.

— Urcă drumeagul ăsta, Culai, hotărî Miu. Te duci peste dealuri la sălaşul Fraţilor. Slobozeşte din

porunca mea oamenii la casele lor. Să stea pînă la desprimăvărare, cînd îi voi chema din nou... Apoi, porneşte pe drumul pe care-l ştii, în munţi, la coliba moşului. Acolo vom ierna... Eu mă duc în vale, la han... Îl iau pe Chirilă şi venim şi noi în zori... Drum bun !.

— Cu bine, căpitane, ură Culai şi oamenii săi şi se topiră printre copaci în dreapta drumului. Miu dădu pinteni murgului şi se întinse la drum.

În mai puţin de un ceas ajunse la han. Ferestrele de jos erau luminate de pîlpîirea palidă a unei feştile. Descălecă şi îndemnă calul spre grajduri, apoi cu pasul negrăbit se îndreptă spre uşă. Cercetă, după obicei, pe fereastră înăuntrul crîşmei. Îl zări pe Chirilă cu capul căzut pe masă ; alături, o stacană. Pesemne îl prinsese somnul aşteptîndu-l. Miu zîmbi şi dădu să intre cînd un zgomot între tufele de peste drum îl făcu să tresară. Se întoarse cu mîinile pe pistoale. Dar nu se zărea nimic. Pesemne vîntul, lovind mărăcinişul uscat.

— Bun găsit, preacuvioase, strigă Miu intrînd, Aşa îţi faci straja, pandurule ?

Dar Chirilă păru că n-aude, nici nu tresări, nici nu sări în sus, după cum îi era felul, gata oricînd de glume şi petrecere.

Miu cătă la el şi o bănuială i se strecură ca un fior rece prin spate. Făcu trei paşi, puse mîna pe umărul răspopitului şi în acea clipă un ţipăt sfîşietor de femeie răsună în sus.

— Fugi, Miule, fugi ! Eşti trădat, fugi !

Glasul Opriţei se înăbuşi. Miu făcu un salt spre uşă. Din mişcare, trupul lui Chirilă se rostogoli pe

podeaua hanului. Flăcăul îi zări atunci, pentru o clipită, chipul însîngerat și încremenit în nemișcarea morții. Smulse ușa și dădu să se năpustească afară, dar spre han alergau, dinspre tufele Oltului, arnăuții. Închise repede la loc ușa și trase drugul. O împușcătură răsună de afară și o fereastră zbură în țăndări. Miu trase pistoalele, apăsă trăgaciul și feștila muri, scufundînd hanul în întunerec. Văzu atunci în cadrul ferestrei umbra unui arnăut înalt.

— Spargeți ușa ! auzi el o voce pe care o recunoscu. E singur și nu trebuie să ne scape. Nu uitați, ispravnicul ne dă aur !

Miu apăsă cu ură pe trăgaci și plumbul opri în gîtlejul căpitanului de arnăuți, Fanache, vorba ce însemna prețul trădării. O ploaie de gloanțe, venind din toate părțile, fu răspunsul furios al arnăuților. Geamurile săriră în sute de cioburi peste tot, iar securile izbeau în lemnul ușii, spărgîndu-l. Miu se aruncase pe podea. Se tîrî prevăzător spre tejgheaua ce-l putea apăra de tirul poterei. Cînd ajunse acolo avu senzația că cineva se afla în întunerec, la doi pași de el. Strîngea prăseaua pistolului, încordat ca o fiară, gata de salt. Așteptă. Îi simțea răsuflarea gîfîindă. Înțelese că nervii celuilalt sînt mai slabi. Deodată o umbră țîșni din spatele tejghelei, năpustindu-se spre haiduc. Ridicase deasupra capului tăișul cumplit al unei securi de luptă și urlînd o abătu cu năduf. Dar haiducul sărise în lături și securea se înfipse în podea. Mîinile lui Miu prinseră ca un cleşte de fier ceafa omului.

— M-ai vîndut tu, negustor de suflete, îi șuieră Miu la ureche. Dar eu sînt cel care cumpăr. Știi cît dau eu pe pielea ta ? Trei galbeni ? Nu, trei plumbi !

Ţinîndu-l de ceafă strîns, haiducul se aplecă cu Samoilă şi ridică trapa ce dădea spre hrubă. În vremea aceasta, securile arnăuţilor sfărîmară de tot uşa. Cîrligul cel gros sări şi el şi poteraşii dădură năvală în han. Miu trase în grămadă, apoi sări în pivniţă, lăsînd să cadă în urmă-i trapa. Arnăuţii răspunseră din toate armele şi Samoilă icni fulgerat de trei plumbi. Se lăsă pe spate, acoperind cu trupul său uşa hrubei.

...Miu împinse stînca ce astupă tainiţa şi se strecură afară. Privi în jur : pădurea îşi şoptea în noapte spaimele de septembrie. Alături, susura nevăzut pîrîul Muiereasca. În vale, la vreo sută de paşi, se zărea hanul plin de zgomote şi lumini. Arnăuţii îl căutau prin toate cotloanele. Vru să coboare şi să smulgă dintre ei pe Opriţa, dar toată curtea hanului şi grajdurile şi ocolul mişunau de arnăuţi. Iar el avea mîinile goale ; doar hangerul din şerpar. Scrîşnind de furie, porni să urce culmea, de-a dreptul prin pădure.

Toată noaptea a mers prin codrii întunecaţi, nestrăbătuţi de picior omenesc. A urcat creste şi a coborît văi, a trecut peste pîraie. A mers mereu înainte, călăuzit de un simţ al său, care-i spunea să ţină mereu în dreapta luceafărul ivit prin spărtura norilor. Tîrziu, spre zori, a dat peste drumul cunoscut, străbătut cîndva, cu ani în urmă, împreună cu tatăl şi mama sa. Ca şi atunci fugea acum pe drumul munţilor încolţit de arnăuţii ce-i tocmeau pielea. Era ziuă cînd ajunse la stînca ce străjuia drumul : stînca lui Ursan. Deasupra, mormîntul pandurului nins de frunzele fagului, măturat de vînturile primăverilor, ori de viscolele iernilor. Miu

urcă sleit de puteri stînca şi de sus cercetă drumul în urmă. Era atît de sigur că sînt pe urma lui încît nu se mai miră cînd văzu cît de aproape au ajuns. Dacă nu apuca să urce aici, l-ar fi ajuns pe drum în cîteva clipe şi... Se uita împrejur, căutînd un loc unde să se ascundă. Era liniştit : arnăuţii galopau pe urmele lui cu puştile încărcate, dar pe Miu nu-l încercau spaimele morţii. Întîmplările prin care trecuse în ultima noapte îi lăsase în cuget un dispreţ deplin faţă de moarte şi o beţie a primejdiei. Privirile îi căzură pe trunchiul uriaş al fagului şi ca un fulger îşi aminti de scorbura unde ascunsese, atunci cu patru ani în urmă, armele arnăuţilor răpuşi de tatăl său. Se strecură ferit spre fag şi căută scorbura. O găsi cu greu. Nuielile înfipte în el crescuseră groase, se împletiseră cu mlădiţele fagului, alcătuind un stufăriş bogat, hrănit de umezeala pîrîului. Îşi făcu loc, cu grijă, să nu rupă vreun vlăstar şi se strecură în scorbura încărcată de un miros greu de lemn putrezit. Dădu acolo de armele ascunse, dar cînd vru să ridice cocoşul unuia îl găsi înţepenit de rugină...

— Cercetaţi locul ! se auzi de jos o voce. Urcaţi pe stîncă şi scrutaţi drumul. Trebuie să fie pe aproape.

Un timp, care i se păru o veşnicie, Miu nu mai auzi nimic decît sforăiturile cailor opriţi în drum. Sîngele îi zvîcnea în urechi. Apoi desluşi paşi pe stîncă.

— Tu urcă mai sus şi vezi de nu-l zăreşti departe pe drum, auzi o voce.

Nişte paşi se depărtară şi Miu respiră uşurat. Dar tocmai atunci prinse zgomotul altor paşi feriţi şi uşori chiar lîngă intrarea scorburei. Îşi ţinu răsuflarea şi

trase binişor jungherul din şerpar. Văzu ţeava unei arme strecurîndu-se printre mlădiţele fagului, dîndu-le deoparte. Drept în faţă, întîlni doi ochi care-l priveau ţintă, fără uimire. Miu înţelese că e pierdut. Arnăutul ştia că el se ascunsese acolo ; venise fără să caute şi acum îl va sili cu sîneaţa încărcată să iasă din vă-găuna fagului. Se vedea prins, legat şi dus prin mul-ţime la ştreang. O, nu, niciodată, mai bine... Închise ochii şi strînse prăseaua jungherului.

— Stai cuminte, auzi el glasul şoptit al arnăutului. Rămîi nemişcat şi lasă jungherul !

Miu holbă uluit ochii la arnăutul din faţa sa. Ce spune ? Ce-s vorbele acestea ciudate ?

— Ei, Jianule, ce-ai rămas acolo, se auzi departe o altă voce. Ai zărit ceva ?

— Nimic ! strigă arnăutul, privind ţintă în ochii haiducului. De bună seamă că -a trecut pe aici mai înainte. Să ne grăbim !

Paşii celuilalt se auziră izbind stînca. Arnăutul îşi retrase ţeava armei şi lăstarii astupară la loc intrarea scorburii. Miu privi printre crengi şi-i văzu pe cei doi coborînd spre drum. Rămase ultimul cel ce fusese strigat Jianul, se opri şi privi din nou spre fag. Trase de la brîu pistolul şi-l lăsă să alunece pe muşchiul moale, apoi dispăru în jos.

Peste cîteva clipe se auzea comanda ofiţerului şi zgomotul cailor pe prundişul drumului. Abia atunci Miu respiră uşurat. Se strecură din ascunzătoare, pri-vind bănuitor în jur. Nimeni ! Departe, pe drumul ce cobora spre Hurez, un pîlc de arnăuţi se depărtau în galopul cailor, stîrnind o pulbere fină de colb în urma

lor. Ce se întîmplase cu el? Oare cine era arnăutul care-l lăsase scăpat? Şi de ce o făcuse, dînd cu piciorul la o mie de galbeni puşi de ispravnic pe capul său? Miu nu-şi amintea să fi văzut vreodată ochii aceia. „Hm! Viaţa are multe taine, gîndi Miu. Cîndva o voi pătrunde poate şi pe asta!..."

Haiducul se apropie de mormîntul lui Ursan şi îngenunche lîngă piatra ce închipuia crucea de la căpătîiul pandurului căzut acolo. Scoase jungherul şi începu să sape în pămîntul tare. Cînd făcu o groapă de trei palme, duse la buze lama jungherului cu prăselele de os şi îl îngropă în pămînt.

— Ţi-am împlinit jurămîntul, taică, şopti Miu. Primeşte-ţi jungherul înapoi. O dată cu el îngrop şi răzbunarea, căci de acum nu mai sînt al dorinţelor, bucuriilor şi suferinţelor mele... În primăvară pornim oastea cea mare a robiţilor. Să mă binecuvîntezi de acolo, taică.

Sărută piatra mormîntului şi se ridică. De sus cuprinse cu privirea văioagele şi pădurile peste care trecuse aripa tristă a toamnei. Voinicul ridică din iarbă pistolul lăsat de arnăutul necunoscut şi porni negrăbit spre munţii ce se pierdeau înneguraţi în zare...

Tăceau amîndoi, şi bătrînul prospector şi flăcăul, cu privirile duse departe, spre locurile unde pornise eroul povestirii.

— Şi ce s-a întîmplat după aceea cu Miu? întrebă într-un tîrziu tînărul geolog, deşi simţise că bătrînul

își terminase povestirea. Vreau să spun, își luă el seama, ce s-a întîmplat în primăvara următoare ?

— Primăvara care a venit a adus din nou flăcări pe dealurile Olteniei. S-au aprins făcliile răzmeriței lui Simion Mehedințeanu și Ghiță Cuțui. Între oștile de panduri s-au aflat și voinicii din ceata lui Miu-Haiducul. Iar eroul nostru a făptuit atunci, după firea și puterile sale, multe minuni vitejești. Ei, dar asta este o altă poveste !

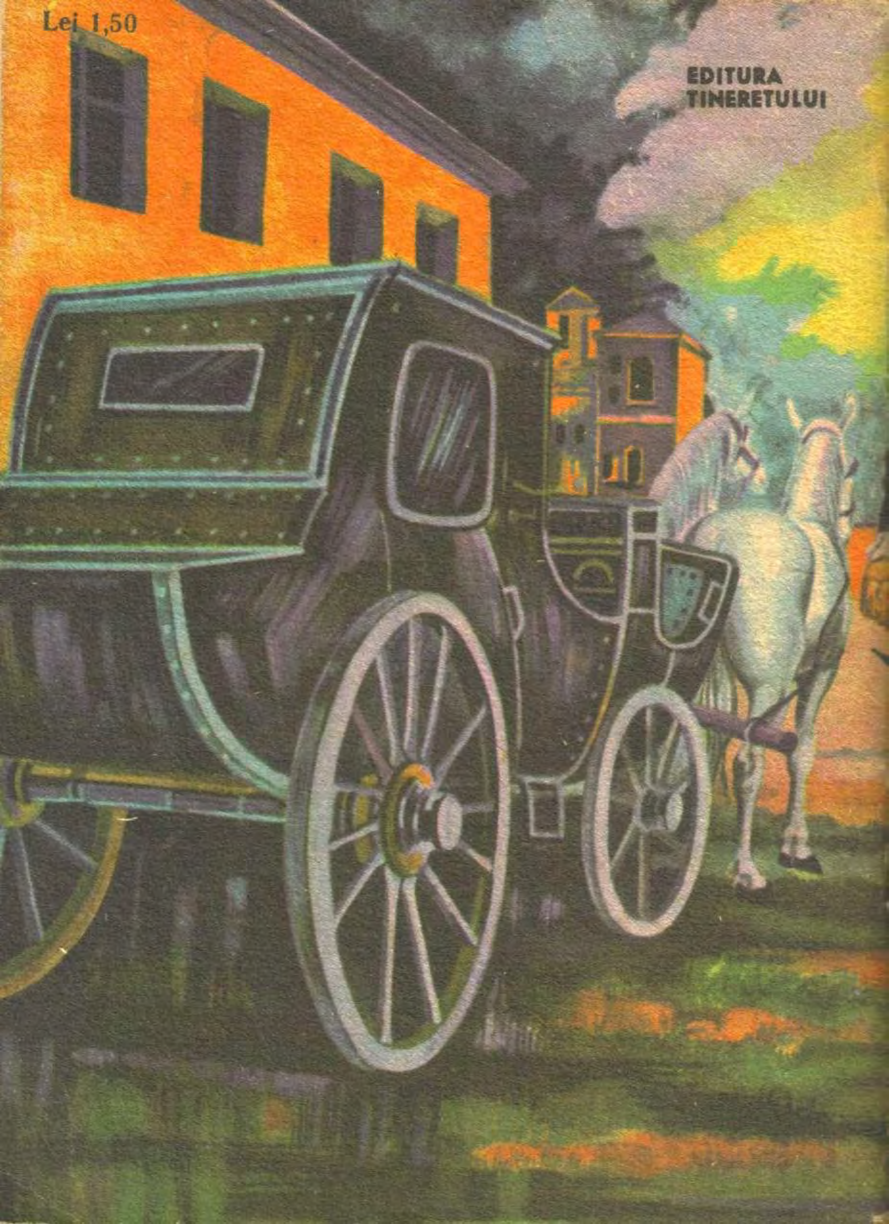
După dealurile Vîlcei își deschideau geana zorile. Flăcăul înțelese că bătrînul nu va mai spune o vorbă despre Miu-Haiducul. Se ridică și pregăti focul pentru ceaiul de dimineață.

— Strașnic tovarăș de drum ești, măi nea Matei, zîmbi flăcăul. În clipa aceea ar fi vrut să-l îmbrățișeze, dar se stăpîni și aplecîndu-se începu să adune cărbuni pe lîngă ibricul de ceai.

Redactor responsabil : GEORGETA PASARIN
Tehnoredactor : GABRIELA ILIOPOLOS

Dat la cules 02.03.1968. Bun de tipar 14.03.1968. Apărut 1968. Comanda nr. 8683. Tiraj 134.140 ex. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×1000/32. Coli editoriale 2,23. Coli de tipar 2. A. 19699. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—93.

Tiparul executat sub comanda nr. 1379 la Intreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918", Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97, București, Republica Socialistă România.

Lei 1,50
EDITURA
TINERETULUI